Yarım Ay

No. 72

1
ubat
38

15 krş.

kup
eyen
nce,
araf
ve

zler

nee
kre-
erir.
faza
kul-
nız.
n iz.

•YARIM AY•

15 Günde Bir Çıkar Edebî - ilmî - ictimaî Mecmuadır.

İdare Merkezi : İstanbul, Sirkeci Ebussuud Caddesi No. 1-3

RESİMLİ AY MATBAASI T. L. ŞİRKETİ.

Abonman Şartı : Türkiye için { 6 Aylığı : 175 Kr. / 12 „ 350 Kr. Ecnebî için { Yıllığı 1 İngiliz Lirası

Telefon : **23607** *Telgraf adresi :* **Resimliay** *Posta Kutusu :* **629**

Rica : 1) İdare işlerine ait muhaberelerin: Resimli Ay Matbaası T. L. Şirketi İdare Müdürlüğü
Yazı „ „ „ „ „ „ „ Yazı „
Bilmece „ „ „ „ „ „ „ Bilmece Memurluğu
„ adreslerine yazılması.

2) Bilmece zarflarına 6 kuruşluk pul yapıştırmağa lüzum yoktur; bunların zarflarını açık gönderiniz, o zaman yalnız 1 kuruşla gelir.

Mütenasip bir Endam

J. Roussel Korseleri (Gaine) ve Kemerleri vücudu sıkmaksızın tenasübü temin eder. Sevimliğine halel gelmeksizin vücutu yumuşatır ve inceltir.

Fiyatlar: Kemerler 6 liradan.
Korseler (Gaine) sutyenle beraber 25 liradan itibaren.

Satış yeri yalnız :

J. Roussel
Paris

İSTANBUL, Beyoğlu
Tünel meydanı 12 No. lu.
Mağazamızı ziyaret ediniz veya 20 No.lu tarifemizi isteyiniz.
Fiyatlarımızda büyük tenzilât.

Halka, sıhhati ile alâkadar o masın öğütleyen, hastalıklara karşı alınacak ilk tedbirleri öğreten (Lokman Hekim) adlı güzel bir aylık mecmua neşreden :

Dahilîye Mutehassısı

Dr. Hafız Cemal

LOKMAN HEKİM

Pazardan başka günlerde öğleden sonra saat (2½ tan 6 ya) kadar İstanbulda Divanyolunda (104) numaralı hususî kabinesinde hastalarını kabul eder. Salı, cumartesi günleri sabah saat (9½ - 12)ye kadar hakikî fıkaraya bakar. Kışlık Telefon: 21044 Muayenehane ve ev telefonu 22398.

Okuyucularımıza sayın doktoru ve değerli mecmuasını tavsiye ederiz

POUDRE

EUPNEUTIQUE

M. ALİ

Nefes Kapalılıklarına Kat'i Şifadır.

KALMOPON

Grip, Romatizma, Baş ve Diş ağrıları, Dismenore denilen kadınların âdet sancılarını, Nevralji ve bütün ağrılara kullanılır.

Al Bayrak Ecza Deposu - İstanbul

RESİMLİ AY

Sonkânun 1938 — Sayı 23

En çok okunanan ve sevilen yazıcılarımızın : Birçok MAKALE - HİKÂYE - RÖPORTAJ - TERCÜMELERİ ve ROMANLARI ile BOL RESİMLİ olarak çıkmıştır.

—Mutlaka Alıp Okuyunuz!—

"Resimli Ay„ Türkiyenin En Olgun Aylık Mecmuasıdır.

EFELER

Ragıp Şevkinin fevkalâde müheyyiç bu millî romanı (RESİMLİ AY) da devam ediyor. Mutlaka takibediniz.

DİKİŞ MAKİNASI

BİSİKLET

GRAMOFON

VE BİLUMUM MAKİNA ALETLERİNİZİ YALINIZ ZYGOMALA MAKİNA YAĞI İLE YAĞLAYINIZ

ASMA ALTI, VOLTO HAN No 9
TEL. 22878 İSTANBUL

TARİH BİR TEKERRÜRDEN İBARETTİR :

"Vatandaş! Türkçe Konuş!„ Fermanı

Yazan : Abdurrahman Adil Eren

Diyarbekirli Ali Emiri efendi kütüphanesinde bir Selçukiler tarihi vardır. Bu tarih kitabı Türk Selçukîlerine ait olduğu, Türk Selçukîlerinden bahsettiği halde Farsca yazılmıştır.

Ali Emirî efendi kütüphanesinde bulunan el yazısı Selçukname üç cilttir. Kitabın aslı Topkapısarayı kütüphanesindedir. Bursa mebusu Hoca Tahir efendi, Topkapısarayını teftiş ederken metrûk on dört sandık kitap buldu. Bu sandıklar içinde bir Selçukname meydana çıkardı. Ali Emiri efendi merhum da, adam tutarak ve para sarfederek istinsah ettirdi ve güzel bir mücellide teclit ettirdi. Topkapısarayında, padişah dairesinde bulunan Selçukîler tarihinin bir nüshası da, Ali Emirî efendinin Millet kütüphanesinde bulundu. Selçuknamenin ikinci cildinde Selçukî ümerasından Mehmet Bey hakkında çok bahisler vardır. Mehmet Beyin icraatından en nazarı dikkati celbeden: "Vatandaş! Türkçe konuş!„ Fermanıdır.

Mehmet Beyin neşrettiği bu fermanın bir parçasında :

«Der divan ve der dergâh ve der barigâhü der pâzar heme Türkî güyend»

Tercümesi : — Padişah divanında, tekkede, Allaha ibadet edilen yerlerde, alışveriş yapılan pazar mahallerinde hep Türkçe söylesinler.

* * *

Manisa mebusu Sabri Toprak, Selçukî Mehmet Beyden dokuz asır sonra ayni fikre hizmet ediyor, ve Kamutaya verdiği bir kanun lâyıhasında :

— Vatandaş Türkçe söyle, diyor.

* * *

Evet! Padişah divanında, halk ve nasın alışveriş ettikleri yerlerde Türkçe söylenmesini istemek taaccübe şayan birşey değildir. Fakat taaccübe şayan olan: Mehmet Beyin camide de Türkçe istemesidir.

* * *

Bübük inkılâpçı Ali Suavi 1286 da Pariste litoğrafya ile neşrettiği Türkçe Ulûm gazetesinin ikinci nüshasında der ki ;

"Türkçe namaz kılmak caizdir. İmamıâzam Türkçe namaz kılmağı tecviz etmiş ve fetva vermiştir„.

Ancak Ali Suavi İmamıâzam fetvasının nerede bulunabileceğini tasrih etmemiştir.

* * *

1938 senesi ikinci kânununun dördüncü salı günü Amerika Birleşik devletleri cumhurreisi Rozvelt, bir nutuk söyledi. Yüz otuz milyon Amerika halkının başbuğu; birkaç yüz milyonluk dünya halkının yüzüne karşı yüksek sesiyle gürledi: "Ey insanlar!... Nereye gidiyorsunuz? Dünyada şahsi hükûmet, şahsî hakimiyet kalkmıştır; yerine millet hükûmeti, millet hakimiyeti kaim olmuştur!„ dedi.

Rozvelt millet hakimiyeti üzerine kurulmuş olan hükûmetlere "Demokrasi hükûmeti„ der.

Yeryüzünde yaşayan bütün insan camialarına birden hitap edilmiş sözler nadirdir. Bir zamanlar bu kabil umumî hitap yapmak, peygamberlik davasında bulunan şahıslara münhasırdı.

Beşerin irfanı yüksele yüksele peygamberlik davaları ortadan kalktı. İnsaniyet davaları onun yerini tuttu.

* * *

Boğaziçi sakinleri bir sabah hayretle uyandılar. Deniz kenarına inen halk garip bir manzara gördü. Denizin içindeki balıklar denizin yüzüne çıkmışlar, çırpınıp duruyorlar.

1887 senesinde de ayni hal vaki olmuştu: Boyacıköy sahilleri uskumrularla dolmuştu. Yarı diri, yarı ölü balıklar kepçelerle, kovalarla tutuluyordu. Denizin üzerinde de parça parça, hafif buz kütleleri yüzüyordu. Balıkçılar bu hâdiseye "Balık kırgını„ deyip Boğazı seyrediyorlardı.

1887 kânunlarında Boğaziçi kısmen ve hafifce buz tuttuğu halde İstanbul Halici baştan başa, adam akıllı donmuştu.

Karaköyden Balıkpazarı iskelesine kayıklar işlemiyordu. "Don„un en şiddetlisi İstanbulda 1030 da olmuştur. Şair:

Yol oldu Uskûdara 1030 da ben deniz geçtim

demiştir.

— Ulan Memet!... bu ne kılık, orada ne yapıyon?

— Melmeketten m e k t u p aldım. Şimendifer oraya ulaşmış, düğün bayram varmış! Ben de beleşten gidiyon!

— Bay doktor! muayeneden sonra hakkımda neye karar verdiniz?

— Siz boyda ve yaşta olanlar arasında ağırlık rekorunu kırdığınıza!..

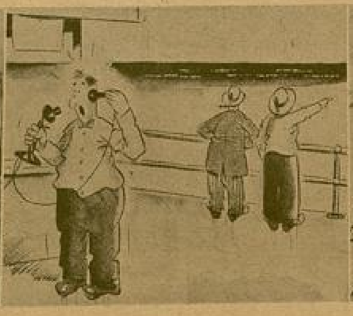

— Bay başkan! Be.. Be.. bendeniz Sahil Muhafazasından Uyanık!.. Bir saattenberi iki yabancı mütemadiyen denizi gösterip duruyorlar, haklarında ne gibi bir muamele yapayım?

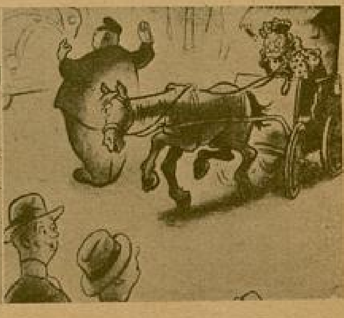

— Yahu! bu turfanda seyrüsefer memuru de nereden çıktı?

— O memur değil ki.. şimdi İstanbul caddelerinde sık sık görülen araba müstahaselerinden birile, otomobil arasında kalan bir biçare!

HILKATİN ESRARI ANLAŞILDI

NİÇİN BAZAN ERKEK, BAZAN KIZ ÇOCUK DOĞUYOR?

Eskiden bir kraliçe nasıl doğururdu ?. Çocuğu erkek yahut kız yapan, anne mi, baba mı ?. Kız ne vakıt, oğlan ne vakıt doğar ? Kadın daha çok oğlana mı, kıza mı gebe kalır? En kuvvetli cins erkek değil kadındır. Düşenlerde oğlan mı yoksa kız mı çok olur? Ismarlama çocuk doğurmak mümkün müdür?

Yazan : **KÂZIM SEVİNÇ ALTINÇAĞ**

Biliyorsunuz ki bir kısmımız çocuklarımızın kız, bazılarımız da oğlan olmasını isteriz. Acaba bazı sebeblerin tesirile istediğimiz zaman erkek, yahut kız çocuklara sahip olabilir miyiz? Bunun için şarkta ve garpte tuhaf tuhaf çarelere başvurulmuş: bazıları yıldızlardan imdat beklemişler, bir kısım kadınlar, sihirbazlara, büyücülere müracaat etmiş. Hele çeşit çeşit açıkgözler, insanların bu zaafından istifade yolunu bulmuş, gebe kadınlara yedirilecek yiyecekler, gebelikten evvel ve sonra alınacak tedbirlerle istenilen cinsten çocuklar temin edeceklerine herkesi inandırmağa çalışmıştır.

Fen adamları da bu yolda araştırmalar yapmaktan geri durmamış, senelerdenberi tabiatın bu karışık muammasını halletmeğe çalışmıştır.

Eski zamanlarda bir hükümdar için, doğan çocuğunun çok ehemmiyeti vardı. Çünkü bu çocuk oğlan olursa, hanedan bir şehzade kazanmış olurdu. Şimdi sizinle gebe bir kraliçenin yatak odasını gözden geçirelim:

Kabartmalı, armalı bir tavanla süslenmiş mükellef bir karyolada güzel bir kraliçe yatıyor: Hasta sağ tarafına dönmüş ve ellerinin baş parmakları dışarıya çevrilmiştir. Yanında sakallı bir adam elindeki buhurdanı muttarit hareketlerle yukarı, aşağı sallıyor.. Buhurdanın sallanışlarının bir daire resmetmemesine dikkat ediyor. Çünkü böyle bir hâreket hanedana meş'um bir felâket getirir. Yatağın ayak ucunda bir rahip diz çökmüş, dua ediyor. Bir köşede bir müneccim elindeki takvimi gözden geçiriyor. Solda bir (simya mütehassısı) büyülü bir ilâç hazırlamakla meşgul....

Bu ilâcın terkibinde neler yok!. Horozibiği, Aslan kalbinden alınmış bir parça kan, kartal başı, bir boğanın vücudundan bazı parçalar,.. Bütün bunlar üç defa takdis edilmiş bir şarapla karıştırılacak ve gebe kraliçeye içirilecek. Kraliçenin başucunda muhteşem elbisesile Kral, merakla neticeyi bekliyor. Bu merasimin bütün gayesi hükümdara bir şehzade kazandırmaktır.

Fennin büyük bir zaferi: Çocuğun cinsiyetini yapan babadır.

Durup dinlenmeden çalışan fen adamları son büyük zaferlerile, bu maskaralıkların ne kadar 'beyhude olduğunu açığa çıkarmıştır. Yalnız bu günün fenni ne diyor:

Gebelikten evvel ve sonra alınan hiç bir tedbir çocuğun cinsiyetini değiştiremez. Bir çocuk erkek mi, yoksa kız mı olacak, bu, kadının gebe olduğu dakikada, değişmez bir surette kararlaşmıştır. Çocuğun erkek, yahut kız olmasına sebep olan da kadın değil erkektir.

Erkek tohum anne yumurtasına girer girmez, artık çocuk hayat bulmağa başlamış demektir, yenilen yemekler, iklimin tesiri, okunan dualar artık bu yolculukta çocuğu kızken oğlan, yahut oğlanken kız yapmak büyüsüne malik değildir. İnşaallah bebek büyür, koşabilecek bir yaşa yetişir, o vakıt alâimi semanın altından geçerse bu hayal belki bir hakikat olur (!)

Çocuk ne vakıt oğlan, ne vakıt kız olur?

Şimdi Jenetik i'minin en son buluşlarını gözden geçirerek çocuğun nasıl oğlan veya kız şeklinde meydana geldiğini öğrenelim:

Biliyorsunuz ki vücudumuz milyarlarca höceyre (odacık) nın bir araya gelmesinden hasıl olmuştur. Her höceyrenin içinde kromosom (chromosome) denilen minimini çocuklar vardır. İşte verasetin bütün esrarı bu kromosomların içinde gizlidir. Bir çocuğun gözlerinin rengi, boyu ve vücudundaki hususiyetler hep ecdadın değişmiyen miraslarıdır.

Her höceyrede 24 çift (kromosom) vardır. Her insan hayat seyahatine (48) kromosomla beraber başlar. Rahimde yumurta halindeki çocuk büyüdükce bu kromoson'lar çoğalırlar. Bu suretle vücut ta milyarlarca kromosom meydana gelmiş olur.

Yukarıda her höceyrede (24) der çift kromosom bulunduğunu öğrendik. Erkek ve kadınların höceyrelerindeki bu kromosom çiftleri, bir çift müstesna olmak üzere, hep biribirinin aynıdır. İşte erkeklik ve dişilik farkı yalnız bu bir tek kromosom çiftinde kendisini gösterir..

Şimdi biz her höceyredeki kromosom çiftini (1 den 24 de kadar) rakamlarla gösterelim. Bunlardan 1 den 23 e kadar yirmi üçer kromosom çifti erkekte de kadında da biribirinin aynıdır. Yani bu kromosom'lardan erkeğin höceyresinde olanlar, kadının höceresinde de bulunabilirlerdi. Fakat erkek ve kadın höceyrelerindeki 24 üncü kromosom çiftleri biribirinden farklıdır. Kadın höceyresindeki Kromosom çifti tamamile biribirinin aynıdır. Bunlara (X X) diyebiliriz. Halbuki erkeğin höceyresindeki 24 üncü Kromosom çifti biribirine benzemezler. Biri daha uzunca, diğeri daha miniminicedir. Bunlardan daha uzuncasına (X) daha mini minicesine de (Y) diyelim. Erkekteki (X) kromosomu kadın höceyresindeki (X) lara benzer fakat (Y) kromosomu kadındakinden farklıdır. İşte erkek çocuğunu meydana getiren bu (Y) kromosomudur.

Simdi gelelim erkek ve kız çocuğun nasıl meydana geldiğine...

Erkekte tohum yapan höceyre, kadında yumurta hasıl eden höceyre, diğer höceyrelerden ayrıdır. Şimdi bir höceyre bir tohum yaptığı zaman, kendisindeki 24 çift Kromosomdan yarısını o tohuma verir. Bir kadın höceyresi de bir yumurta hasıl ettiği zaman ona kendisindeki 24 çift kromosomun yarısını bırakır. Böylelikle bir tohumda 24 tek kromosom, bir yumurtada da yine 24 tek kromosom vardır.

Kadın höceyresindeki kromosom çiftleri hep biribirinin ayni olduğu için, höceyrelerin meydana getirdiği yumurtalar hep biribirinin ayni olur. Demek

ki kadındaki yumurtalar, tavukların yumurtaları gibi hep biribirine benzer.

Erkek tohumlarına gelince iş değişir: İlk yirmi üç çift (kromosom) daki çiftler biribirine benzediği için, bunların birer teki erkek tohumuna geçtiği zaman bu kromosomlar biribirinin ve kadındakinin ayni olur. Halbuki sıra yirmi dördüncü kromosom çiftine geldiği zaman iş değişir. Bu çiftten (X) işaretlisi bir tohuma, (Y) işaretlisi başka tohuma geçer. (X) işaretlisi kadın yumurtasındakilerin ayni olduğu için onun geçtiği tohum, yumurta ile ayni cinsten olur. Çünkü ikisinde de yirmi dörder tek ayni cinsten kromosom vardır. Halbuki diğer tohuma geçen (Y) işaretli kromosom başka cinsten olduğu için, bu (tohum) yumurtalardan hiç birile ayni cinsten olamaz. Demek ki erkek höceyrelerinden başka başka cinslerden ikişer tohum meydana geliyor. (Bir erkek bir defada 200 000 000 dan 500 000 000 a kadar tohum çıkarır. Bunlardan yarısında (X) kromosomu, diğer yarısında da (Y) kromosomu vardır.)

Bir yumurtaya yalnız bir tohum girebilir. Çünkü tohum girergirmez yumurtanın etrafında kalın bir duvar hasıl olur ve diğer tohumlar ne kadar uğraşsalar bu duvarı delip içeri giremezler.

Yumurtaya giren tohum (X) cinsinden ise bu (X) yumurtadaki (X) lerla birleşir ve bir (XX) mahlûku meydana gelir. İşte bu minimini mahlûk (kız)dır. Yok, yumurtaya girmeğe muvaffak olan tohum (Y) cinsinden ise, yumurtadaki (X) la birleşir bir (YX) mahlûku hasıl olur. Hayat yolculuğu başlıyan bu mahlûk ta (erkek) tir.

Kadın erkek çocuğa mı, yoksa kız çocuğa mı fazla gebe kalır?.

Umumiyetle doğuşlar da her 100 kıza mukabil 105 erkek çocuğu bulunduğu hesap edilmiştir. Bu, doğuşta aşağı yukarı bir müsavatı gösterirse de hakikat böyle değildir.

Kadın, kızdan ziyade erkek çocuğa gebe kalır. Yani yüz gebelik vakasında rahimdeki çocuk erkekse, 25 gebelik vakasında rahimdeki çocuk kızdır.

Şimdi, haklı olarak, diyeceksiniz ki: Madem ki erkek tohumlarından yarısı (X) yarısı (Y) işaretlidir. Hasıl olacak çocukların yarısının erkek yarısının da kız olması icabeder.

Çünkü (X) ve (Y) işaretli tohumlar karakter itibariyle biribirinin ayni değildir. Minimini (Y) kromosomunu havi olan tohum (X) tohumundan daha ufak, daha hafif ve daha sür'atlidir. İşte böyle sür'atli olduğu için (Y) tohumu, yumurtaya (X) tohumundan daha çabuk ve daha kolay yetişir.

Fakat tabiatın azizliği bundan sonra başlar: Gebeliğin başlangıcından doğuma kadar olan yol uzun ve tehlikelerle doludur. Bu tehlikeli yoldan erkek çocuğun geçmesi kız çocuğunkinden daha güçtür.

Rüşeymin ilk iki ayı karanlıklar için de geçer. Fen bu müddet zarfında ne olduğunu anlıyamamıştır. Fakat ikinci ayın sonuna doğru rüşeymin erkek yahut kız olduğu anlaşılabilir. Bu müddet zarfında ölüm erkek rüşeyimde da-

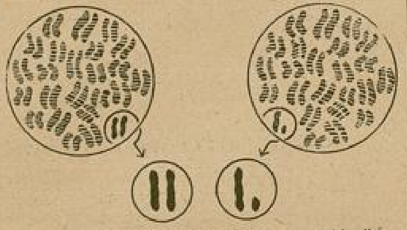

1: a) Kadının her höceyresinde buradaki gibi iki Kromosom vardır. Bunlara (X) denir.
b) Erkeğin her höceyresinde yalnız bir çift Kromosom kadınınkinden farklıdır. Bunun büyüğüne (X) küçüğüne (Y) denir.

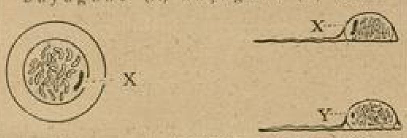

2: Dişi höceyrede iki biribirine benziyen Kromosom vardır. Bir höcre yumurta yaptığı zaman bu Kromosomlardan biri bir yumurtaya biri diğer yumurtaya gider. Böylece bütün yumurtalar biribirine benzer.
3: Fakat Erkek höceyrede bir (X) bir (Y) işaretli kromosom bulunur, bunun için höceyrenin hasıl ettiği bir tohumda (X) diğer tohumda (Y) işaretli kromosom bulunur. Demek ki erkekte iki çeşit tohum vardır.

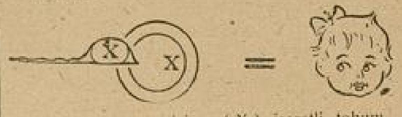

4: Bir yumurta içine (X) işaretli tohum girerse bundan kız çocuk hasıl olur.

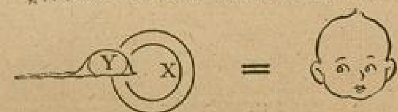

5: Bir yumurta içine (Y) işaretli tohum girerse bundan erkek çocuk meydana gelir.

ha çoktur. Hele bazan kadın gebe olur ve minimini mahlûk ilk günlerde ölür de annenin çok defa haberi bile olmaz.

Gebeliğin üçüncü ayında 100 kız rüşeyminin ölümüne mukabil 375 erkek rüşeymi ölür. Demek ki, rahimde bu ay da kızdan dört misli fazla erkek çocuk ölüyor.

Dördüncü aydan sonra ölüm mikdarı erkek çocukta, kız çoouğun iki mislidir. Rahimdeki son günlerde, erkek çocuğun daha büyük ve kuvvetli olması ve bunun neticesi olan doğum güçlükğü dolayısıyla erkeğin ölümü yine kızınkinden fazladır: 100 kıza mukabil 138 oğlan,. Artık diyeceksiniz ki: Bu sona kalan oğlan çocuklar, yaşamaya daha fızla müstehak olan, tehlikeleri kolayca atlatabilen, tabiatın seçtiği çocuklardır. Bunun için bunlar, doğduktan sonra, hayat güçlüklerine kızlardan daha kolay mukavemet edebilirler!. Fakat bu noktada yine yanılıyor sunuz.. Doğduktan sonra bile erkek çocuklar için ölüm tehlikesi daha fazladır. Çünkü doğumdan başlıyarak hayatın sonuna kadar, yaprak dökümünde kazaya uğrayan kadından ziyade erkeklerdir.

Hayatta en kuvvetli cins : erkek değil kadındır

Bundan şu neticeyi çıkarabiliriz: Hayatda biyoloji noktasından en kuvvetli cins kadın cinsidir. Bu, şimdiye kadar inandığımız ve hakikat sandığımız bir (erkek hakimiyeti) fikrine karşı bir istihza teşkil eder. Zaten erkeğin kuvvetli olması fikrini, vaziyete hâkim olan erkekler ileri sürmüşlerdir.

Rahimde niçin erkek çocuk çok yaşamıyor

Gebelikten doğuma kadar erkek çocuğun en fazla tehlikeye maruz olmasının sebebi henuz anlaşılamamıştır. Yalnız, biliyorsunuz ki erkek çocuğun meydana geldiği tohumda bir (X) kromosomu eksiktir. Onun yerine daha ufak olan (Y) işaretli kromosom vardır. Bugün fen adamları bu (X) kromosomu eksikliğinin erkek çocuk rüşeymini zaif bıraktığını tahmin ediyorlar. Bu fikre göre, kız çocuk rüşeyminde bir (X)ın fazla olması onu oğlan çocuğa üstün yapıyor.

Yukarıda erkek çocuk doğmasında yalnız erkeğin tesirleri olduğunu yazmıştık. Şimdiye kadar anlattıklarımız okunursa iyi gıda almış, sağlam kadınların kızdan fazla erkek çocuk doğurabileceği anlaşılır. Çünkü bir kadın kızdan ziyade erkek çocuğa gebe kalıyor ve mademki erkek rüşeymi pek çok ölüm tehlikesine maruz bulunuyor. Sağlam bir kadında bu tehlikeler az olacağından, erkek rüşeym için uzun rahim hayatını kolayca atlıyarak ölmeden doğuma yetişmek mümkün olacak demektir.

20-30 yaşları arasındaki kadınlar için oğlan çocuk doğurmak ihtimali diğer yaşlardan daha fazladır. Çünkü bu yaşlar doğum için kadının en müsait zamanlarıdır. Kadına, gerek kendisi, gerekse başkaları tarafından, yapılan iti-

— Arkası 20 inci sayfada —

SÜVARİ BİNİCİLİK OKULUNDA BİR SAAT

NİYAZİ ACUN

Foto ÜNİVERSİTE REKOR

Türk ordularının zaferlerini ufuklardan ufuklara ulaştıran yağız atlı süvarilerimizin, dünya tariblerinde ne büyük akınları var....

Asya bozkırlarından, Altay dağlarından coşkun nehirler gibi taşan, Viyana kalelerinde atlarının nal izlerini bâkkeden Türk atlılarının, şu asırdide dünyanın nerelerine kadar uzandığını hangi cenkler söylemez....

Otomobil ve lôkomotifin icadından önce, medeniyetin en serî vasıtası olan at, Türkün dün olduğu gibi bu gün de en kıymetli malıdır. Küheylânı kendine sevdirmiş ve onu bir ruh gibi nal sesleriyle uçurmuş atalarımızın sönmiyen at aşkı, ana rahminde vatan sevgisiyle başlar.

Medenî milletlerin bugün bile büyük bir ehemmiyet verdiği at, asırlarca ordularda ne mühim vazifeler görecektir.

Haralarda milyonlar sarfiyle ıslah edilen ve yetiştirilmeye çalışılan atın tarihi Türklerle başlar.

İnsanların ata karşı olan sevgisi çok büyüktür. At yarışları, konkuripiklerdeki muazzam kalabalık bunun biricik isbatıdır.

* *

Harbiyede Yedek Subay okulunun Sipahi Ocağına nazır kısmında, Binicilik okulu müdürü Albay Cevdet Bilgiş ile odalarında konuşuyoruz.

Yaşadığı yılların dörtte üçünü orduda süvarilikle geçiren albay Cevdet Bilgişin odasının duvarları, Avrupa konkuripiklerinde dereceler kazanan subaylarımızın, yüksek manialar atlarken çekilmiş ve büyütülmüş resimlerile süslü. Hattâ, yazıhanesinin üstünde at tırnaklarından gayet orijinal kül tablaları var.

Yüzünde teşekkül eden derin çizgiler, mesleğinin aşkını insana gizlice fısıldıyor.

Askerliğin bütün evsafını ruhunda toplıyan Albay bana:

— Okulumuzun çayı çok nefistir. Birer çay almaz mısınız? demişti.

Güzel kokulu, kan renginde çayları içerken müdüre sordum:

— Bu sene Harbiyeden ne kadar süvari subayı geldi?

Sigarasının küllerini silkerek:

— Kırk altı yarsubay geldi ve ikisi de Efganlı talebedir.

— Her sene bu rakam artıyor mu?

Okul direktörü Albay Cevdet Bilgiş, yazıcımıza izahat veriyor.

— Bu belli olmaz, ihtiyaca göre bu rakam değişir.

Yıllarca binbir huylu hayvanları tanımış ve onlarla cephede, müsabakalarda ve derslerde bulunmuş müdürün atçılık hakkındaki fikirleri pek geniş. Onun söylediklerinden anladığıma göre Süvari subayı = At.

Bu hususta fikirlerini almak istedim:

— Herkes bir süvari olabilir mi?

Hiç düşünmeden:

— Hayır, dedi.

Merak ettim ve:

— Neden olamaz? dedim. Sualime şu cevabı verdi:

— Süvari olmak için birçok şartlar aranır. Boy, cesaret, kabiliyet ve sonra çalışmak lâzımdır.

Askerî liselerden talebe Harbiyeye gelir. Harbiyede süvari, topçu, nakliye, fen, tayyare, piyade, yani ordunun her sınıfına hevesli olan talebeler, hangi kısma dahil olmak isterlerse, isteklerini okula bildirirler.

Süvari olmak istiyen talebeler ayrıca süvari subayları ve doktorlar tarafından sıkı bir muayeneye tâbidir, içlerinden süvariliğe müsait olanlar seçilir.

Harbiyede iki sene tahsilden sonra subay olan süvariler, süvari okuluna tahsile gelirler ve bu okulda bir sene nazari ve amelî meslek dersi görürler.

Şimdi gelelim herkes süvari olabilir mi sualine: Ata binmeye hevesi olur, kabiliyet olmaz. Kabiliyet, heves olur, cesaret olmaz. Bu üç evsafa malik olan bir süvaride ateşin bir zekânın da çok rolü vardır. Bilhassa terbiye görmüş atlar, binicisini çok iyi tanır.

Susmuştu.

Muhakkak bir yarasına dokunacağımı bildiğim halde, zibnimde beni rahatsız eden suali sormaktan kendimi alamadım:

— Sivil hayatta atın rağbeti azalıyor, bunun sebebi acaba krizden midir?

Yüzünün neşesi, ailevî acı bir haber almış gibi soldu ve anlatmaya başladı:

— Sivil hayatta at sporu günden güne sönmek tehlikesinde bulunuyor. Bu vaziyet memleket için fenadır. At evvelâ sivil hayatta inkişaf etmelidir.. O zaman Ordu, bugünkü istifadesinden kat kat fazla müstefit olur.

Dokuz sene önce yine bu okulda müdürdüm. Memlekette at sporunu canlandırmak için bayanlara, baylara

Okul Direktörü Yarım Ayı gözden geçiriyor.

kurslar açtım. Subaylardan öğretmen ve kendi atlarımızdan verdim.

Bu sözü söylemekteki maksadım, yukarda, at sporuna olan rağbetsizlik acaba iktisadî buhrandan mıdır? dediniz, ona cevap vermektir.

Bu kurslar meccanî olduğu halde kimseler gelmedi.

— Halkta at sporunu teşvik için ne yapmak lâzımdır?

— İyi biniciler yetiştirmeli. Yani, musabıklar birer artist olmalı ve heyecanlı müsabakalar tertip etmeli. Birşeyin seyircisi ne kadar fazla olursa, hevesli o nisbette artar.

— Enternasyonal müsabakalara giren arkadaşların isimlerini öğrenmek kabil midir?

— Hay.. Hay. Yalnız, bunlar okul kadrosundan ayrıdır.

Yüzbaşı Cevad Kula, yüzbaşı Cevad Gürkan, yüzbaşı Eyüp Öncü, teğmen Saim Polatkan.

Bu arkadaşlar beynelmilel müsabakalara girdiler ve muvaffakıyetler kazandılar.

— Bu arkadaşlardan başka yeni arkadaşlar da çalıştırılıyor mu?

— Evet, bunların derecesine yetiştirmek üzere beş subay arkadaş her gün çalışıyorlar, beş subaydan üçü tamamen müsabakalara girebilecek artistik bir hale gelmiştir. Bu üç arkadaşı bu seneki müsabakalara dahil edeceğiz.

—Müsabakalara giren atlarımız?

— Atlarımız iyidir. bu atları yüksek fiatla aldık. Halis kan İngiliz, Anglo-sâf kan Arap, yarım kan Anglo-Arap. Bu atların ekserisini Fransızlardan aldık. Atlarımız, beynelmilel müsabakalara giren atlar derecesindedir; hattâ, onların atlarından daha üstün olanlarımız bile vardır.

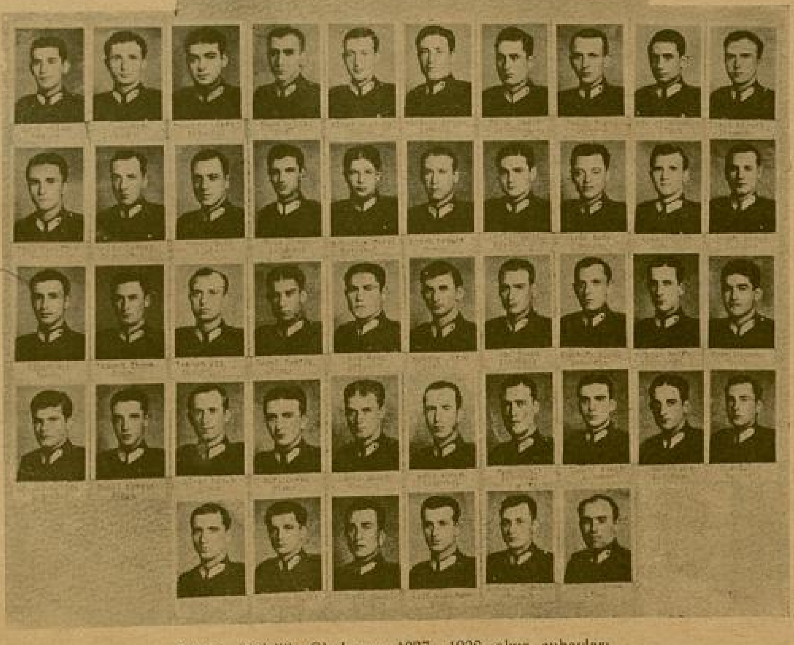

Süvari Binicilik Okulunun 1937 - 1938 okur subayları

— Biz, bu vakte kadar kaç müsabakaya girdik?

— 1932 denberi Avrupa müsabakalarına giriyoruz.

1932 de yalnız Nis

1933 de gitmedik.

1934 de yalnız Viyana.

1935 de Nis, Ahen, Peşte, Viyana.

1936 da Berlin olimpiyadı, Ahen, Viyana.

11937 de de Roma, Paris, Londra.

Girdiğimiz bu müsabakalarda altı birincilik ve birçok ta ikincilikler aldık.

938 müsabakaları Avrupanın hangi şehirlerinde olacak?

— Nis, Roma, Varşova, Londrada olacaktır. Bu müsabakalar dünyanın en büyük ve en kuvvetli müsabakalarıdıı; ve yanlarında bulunan bir meslekdaşı gülerek:

— Bu seneki ekibi de bay Cevdet Bilgiş götürecek! dedi.

Ekibin faaliyetleriyle alınan neticelerden memnun görünen müdür:

— Bu seneki müsabakalarda alacağımız birincilikler çoktur. Avrupaya hareket etmeden önce, halkımızın önünde ayni manialardan atlıyacağız.

***

Havanın güzel olması, genç subayların dışarda talim yapmasına fırsat vermişti.

Arkası 20 inci sayfada

Istıranca Eteklerinde

Yazan: *Mükerrem Kâmil Su*

№: 12

Cevat uzun ve pek mesut evlilik hayatından, tıpkı evinin merdivenlerini indiği kolaylık ve alışkanlık içinde sıyrılıp kurtuluyordu.

Arkasındaki gözyaşlarına, hıçkırıklara, karısının ziyan olan gençliğine, boynu bükülen yavrularına, memleketteki otoritesine önem vermiyordu.

Üstünden eski bir elbiseyi değiştirir gibi yuvasından çıkmış, hiçbir gönül acısı duymadan bir başka hayatın ufkuna doğru kanat açmıştı.

***

Tam gece yarısı...

Donuk bir ay ışığı, uzaklaşmış, pırıltıları azalmış gibi görünen yıldızlar.

İnce bir rüzgâr.

Ve yırtılmaz, parçalanmaz hissini veren derin bir sessizlik var.

Dağ yamaçlarında, kıvrım kıvrım uzayan yollarda, ormanların koyu karanlığında yanık akisler bırakan araba « . . . köyün» taşlı sokaklarına daldı. Saatlerdenberi kalın battaniyenin altında büzülen, hiç sesini çıkarmadan sarsıla sarsıla yollar aşan genç kadın kımıldadı. Karısının kalbinde kopan fırtınayı, bütün inceliği ile sezen Nahit, cigarasını söndürerek:

— Geldik yavrum! dedi.

— Geldik Nahit..

Nesrin konuşacak halde değildi. Dişleri biribirine çarpıyor; vücudu titriyor; bayılacak gibi oluyordu. Bu kapkaranlık sokaklarda, kulakları içinde bir gürültü yaparak ilerliyen araba, onu sanki çok sevilen birinin mezarına götürüyormuş gibi acı çekiyor; gözlerinde donuk yaşlar titriyordu. « Bu ıssız, bu karanlık yerlerde nasıl kaldı yalnız, nasıl bütün bir memleketin diline düşerek yerden yere vuruldu yavrucak?» diye içinden binbir acı şey geçiriyor ve korkudan, şaşkınlıktan büyümüş gözlerle karanlığı delerek onun beyaz evini görmeğe çalışıyordu.

Araba yokuş başında durdu. Yollarda öyle büzülmüş, öyle biçimsiz yatmıştı ki.. dizleri uyuştuğu için yürüyemiyordu.

Nahit karısını kollarından tuttu. Dikenlerin, çalıların kapattığı incecik yoldan önlü, arkalı yürümeğe başladılar.

Beyaz ev, gecenin alaca karanlığında cansız bir yüz gibi seçiliyor; pencerelerin birinden süzülen zayıf ışık, terkedilmiş bir türbede hâlâ sönmiyen bir kandil hissini veriyordu.

Temiz bir aşk, son derece asil bir bağlılıkla karısını buraya getiren, ona yaşadığı kadar saadet vermeğe and içen eski dürüst erkek.. demek ki kırların ortasında binbir maksatla hareket eden bir sürü değişik düşünüşlü yabancı insanlar arasında onu yapyalnız bırakmıştı ha?!..

O, kahraman bir askerdi. Çocuk denecek yaşta dünyanın en zorlu savaşına girmiş, erginlik yolunda döğüşenlerle beraber olmuş, kan dökmüş, yaralanmış, nihayet sonunda kazanışın sonsuz hazzına kavuşmuştu.

O, tam bir askerdi. Düşman önünden kaçmağı bilmeyen, silâh arkadaşına ölüm tehlikesi karşısında bile sadık kalan, beraber başlanan bir yol arkadaşlığının yarıda bırakılamıyacağını kestiren namuslu bir adamdı. Nasıl olmuştu da evlilik hayatının onlar için hertürlü sakatlıktan uzak, hertürlü tehlikeye kapalı kalmış temiz yollarından sapmış; beklenilmiyen bir dönemeçte karısını.. iş kadını olarak yetiştirilmemiş küçük kadını yalnız bırakmıştı?

Onun iki elinde iki küçük elle, birgün bir uçuruma yuvarlanacağını, birgün bir çıkmaza sapacağını ve nihayet birgün bir hiç uğurunda yıkılıp gideceğini hesaba katmamış mıydı?

Nesrin, başını, derin bir elemle, beşinci bölüğün içinden ince bir ışık süzülen penceresine çevirdi. Karşılıklı yanan, gecenin karanlığını titrek, zayıf bir pırıltı ile delmeğe çalışan bu iki ışık.. biribirini kaybettikten sonra manasını değiştiren, solan iki sevgili gözü gibi geldi ona...

Nesrin içini çekti.. kardeşine acıdığı kadar Cevat için de yanıyordu. Çünkü onu o da ne kadar sevmiş, ona ne kadar çok inanmış, bağlanmış ve ondan iyilik, doğruluk, güzellikten başka birşey beklememişti.

Nasıl yaptı Cevat bunu, diye kendine belki bin kere sormuş ve karşılığını tam olarak verememiş, şaşırmış kalmıştı.

— Nahit, bir zamanlar pencerelerinden ışık, müzik ve kahkaha akan şu evin görünüşüne bak., insan mezarlığa da girince, ancak bu görünüşün karşısında duydukların duyabilir.

— Bunlar da geçer Nesrin. Hayat bu.. değişmiyen ne var tabiatta? Herşey, canlı ve cansız herşey nihayet bir gün değişmeğe mahkûm..

— Yıllarca üstünde çalışılan bir masanın, üzerinde tatlı saatler geçirilen bir divanın değişmesi.. eskiyip aşınması basit Nahit. Fakat insanın değişmesine.. sevilen ruhların renk değiştirmesine dayanılmıyor.

— Şüphesiz sevgilim.

Nesrin iki kanatlı kapının tokmağını yavaşca tıkırdattı.

— Hüseyin, Hüseyin, kapıyı aç Hüseyin! diye yavaş yavaş seslenerek Berrini uyandırmadan askere kapıyı açtırmak istedi. Kardeşinin ürkmesinden, geceyarısı heyecanla uyanarak, zaten bozulduğunu tahmin ettiği sinirlerinin ayaklanmasından korkuyordu.

O, askeri uyandırmağa çalışırken yukarıdan bir pencere sürüldü. Beyazlı bir gölge titredi ve gecenin karanlığına uzanan başın, içeri çekilerek merdivenlere atılmasının üzerinden belki bir saniye geçmedi.

Genç kadın hızlı hızlı merdivenleri inerken:

— Ablacığım, ah ablam geldi!.. diye

çığlıklar atıyor; sesi perde parde titriyerek hıçkırıklarla boğuluyordu.

Koca kapının koldemiri kaldırılıp da kapı açılınca Berrin, nihayetsiz bir perişalık içinde kendini Nesrinin kucağına attı. Kumral saçları ablasının göğsüne serpilmiş, başı kendisini hayatta tek seven yumuşak, içli bir yürek üstüne gömülmüş, durmadan hıçkırıyordu.

— Berrin, yavrum Berrin, ağlama...

Nesrin böyle söylerken göğsünün altında anlatılamaz bir acının boy verdiğini, ruhunda nihayetsiz ürpertilerle binbir isyanın yükseldiğini hissediyordu.

Karşılaşma heyecanı içinde Nahidi göremiyen Berrin, genç adamın sesini işidince ablasının kollarından sıyrıldı. Yıllarca beklediği bir babaya, çok sevilen, güvenilen bir erkek kardeşe kavuşmuş gibi eniştesinin kollarına atıldı.

— Sizde mi geldiniz, sizde mi berabersiniz? Demek ki hayatta yalnız değilmişim.

Üçü de sevgi sevgenlik ve acıda birleşmeden gelen içli bir bağlılıkla yukarı çıktılar.

— Henüz yatmıştım. O kadar geç uyuyabiliyorum ki.. on iki olmadan yatağa giremiyorum. Bahçede ayak sesleri duydum.

— Tabiî korktun?

— Evet, kim dolaşıyor diye korktum abla. Sonra kapıda bir tıkırtı oldu. Hüseyin diye seslenen bir kadın sesi .. Hep aklıma fena şeyler geliyordu. Sizi beklemiyordum. Çünkü mektubunuzu yeni almıştım. Gelmek için benden cevap bekliyordunuz.

— Nesrin o kadar üzülüyordu ki.. izin alarak geldik. Onu yalnız bırakamazdım. Bu yolları bir başına aşması mümkün değildi. Zaten benim de aklım buradaydı.

— Size nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum.

Nesrin, oturduğu koltuğun karşısına gelen pencereye baktı. Siyah bir perde çekilmişti oraya. İçine garip bir tiksinti geldi. Berrinin o kadar yana yana yazdığı mektupta anlatılan şu meşhur pencere! Kadının evini gören, yatak odasına bakan ugursuz köşe... Berrin büyük lâmbayı yakmağa çalışıyordu.

Nahit yardım etmek için yerinden kalktı. Nesrin evi dolaşarak her köşeye sinen boşluğun sızısını bir kere daha içinde kuvvetle duydu.

Nereye gitmişti o?

Pürüzsüz kahkahası bir anda insanın durgunluğunu yokeden, konuşkan, düşünen, gören, seven ve sayan iyi yürekli erkek; yuvanın sağlam kolu nereye gitmişti?

Duvarda yalnız ve Berrinle, çocukları ile beraber çıkarılmış resimleri, bu soruya sanki anlamıyan bir bakışla bakarak gülüyorlardı.

Berrincik, içinin büyük derdini yazarak anlattığı müthiş aldanma hikâyesini ortaya vurmaktan çekinerek, misafirlerini ağırlamağa çalışan tertipli bir ev kadını ahengi ile odalara girip çıkıyordu.

— Berrin, geceyarısından sonra birşey [illegible]. Yorulma yavrum.

— Hiç bir çay içmeden, bir kahvaltı etmeden olur mu? Şimdi, yarım saat geçmeden hepsi tamam..

Sonra hep birden yemek odasına geçtiler. Eşyanın hiç birine el sürülmemişti.

Giden vefasızın, oturma odasında koltuğu, yemek odasında geniş sandalyesi, yatak odasında ufaktefek eşyası eski yerlerinde duruyorlardı. Nesrinin içi parçalandı. Elinde olmadan kendisini düşündü. O, böyle feci bir şeyle karşılaşsaydı.. bütün bir kalp dolusu sevgisini verdiği adam tarafından aldatıldığını ayni ağızdan duysaydı.. Yuvanın kapısını çekip giden kalpsizin eşyalarını fırlatıp sokağa atmaz;

Hiç bir gönül acısı duymadan bir başka hayatın ufkuna doğru kanat açmıştı...

hatırasını ayak altına alarak en müthiş şeyleri ona reva görmez miydi?

Nesrin bir kere daha içinden tekrarladı: «Berrin yumuşak, iyi yürekli bir ev kadını, tam bir anne olarak hayata gelmiştir. Dünyada kimseye ondan fenalık gelemez..»

***

O gece Berrin meseleye hiç temas etmedi. Sanki o müthiş mektubu yazan, yıkılan yuvası karşısında çılgına dönen, ölümü düşünecek kadar buhran geçiren kadın o değildi.

Cevat nöbetçi olduğu için evde bulunmıyor gibi bir hal vardı ortalıkta.. Nahitle Nesrin de birşey sorup, gecenin çok ilerlemiş bir saatında genç kadının üzüntülerini ayaklandırmak istemediler.

***

Mahkeme kapısı...

İki kanatlı, iri halkalı tahta kapının eşiğini geçerken titremekten kendilerini alamadılar.

Yüzleri solmuş, bakışları bulanmış, dünyanın en büyük suçunu işlemiş insanların ürkekliğine tutulmuşlardı.

Nesrin içinden düşünüyordu: O kadar sevilen, yıllarca dünyanın en iyi bir yuvasında saadetle kucak kucağa yaşayan bu küçük kadın, buraya düşecek miydi? diye.

Nahit biraz geride yürürken bir filiz gibi ince, biribirine sokularak yürüyen, başları biraz öne doğru eğilmiş iki genç kadına elemle bakıyor, içini çekiyordu.

Berrin, hiç birşey düşünemiyor, sade korkuyordu.

Öyle müthiş bir korkuya tutulmuştu ki, dişleri biribirine çarpıyor; gözleri paralayıcı bir hayvan görmüş kuş yavrularının bakışlarını andıran bir ürkeklikle büyüyor; elleri buz kesiliyor ve omuzları sanki düşüyordu.

En büyük ıstırapla yüzyüze gelmekten kaçınmak istiyen bir ağırlıkla merdivenleri yavaş, yavaş çıktılar. Ne kadar geç çıkarlarsa o kadar az acı duyacaklardı sanki...

Yukarıki katta büyük bir sofa üstünde birkaç kapı göze çarpıyordu. Odaların birinde zabıtkâtibi makinesini hazırlıyor; odacı masaların üstlerini düzeltmeğe çalışıyordu.

Cevat lôş bir köşede ayakta duruyordu. Nesrin gözucu ile ona baktı. Yüzü yeşil bir renk almış, çökmüş, harap olmuştu. Genç kadın, tekrar içinin bu talihsiz adam için yandığını, burkulduğunu hissetti. Kalbine, duyuşlarına şaşıyordu. Ona öyle geliyordu ki, kardeşinin hayatını bozan bir adamla karşılaşınca katil görmüş gibi iğrenecek, belki onu tahkir edecek, yüzünü görmemek için arkasını dönecekti.

Fakat Nesrin böyle yapmadı. O, yıllarca Berrini sevdiği gibi Cevadı da sevmiş, bu sevgiye alışmıştı.

İçinden: «Felâkete uğrayan iki kardeşim var. Ayrı ayrı ikisi için de yanıyorum» demekten kendini alamadı.

Merdivenlerden ayak sesleri geliyordu.

Elinde çantası ile gözlüklü, sararmış yüzlü biri göründü. Hâkim olduğunu anlıyarak bir kere daha ürperdiler.

— Berrin, yavrucuğum, hiç sinirlenme sakın. Gayet sakin ol.

Nahit: «Buraya gelmemek en doğru bir hareketti. Fakat sözümü geçiremedim» diye içinden düşündü.

— Arkası 20 nci sayfada —

Millî Ekonomimiz Sağlıyan Mahsullerimizden :

PAMUK

HULÛSİ GÜNAY

Yurdumuzu sanatlaştırmak gayesiyle hükûmetimizin yaptığı beş senelik programın içinde PAMUK mahsulünün büyük yeri vardır.

Dokuma endüstrisi üzerinde açtığımız mücadeleyi tamamen tahakkuk ettirmek, ancak fabrikalarımızın muhtaç bulunduğu ham maddeyi bol bol yetiştirmekle mümkündür.

Bir fabrikanın ihtiyaç hissedeceği ham madde de pamuktur.

Binaenaleyh pamuğun sanayiimiz üzerindeki rolü büyüktür ve zamanla daha da büyüyecektir.

İki yıl önceki ziraî istatistikler gösteriyor ki memleketimizde yetişen pamuğun vasatî mikdarı 30 milyon kiloydu. Bu istihsalden yüzde 75 - 80 ini harice satardık.

Ortalama hesapla on milyon lira kadar para alırdık.

Lâkin işin acı tarafı bundan dokuz on sene evvel, her yıl, dış pazarlardan elli milyon kıymetinde mamûl pamuklu ve pamuk ipliği almamızdır.

Görülüyor ki yılda yalnız pamuk işi üzerinde millî ticaretimiz adına 40 milyon açık veriyorduk. Pamuk ki, Anadoluya daha tarihten önce Türklerle beraber girmiş bir mahsuldür. Ve Türklerin, çok eski ve mütehassıs pamukçularından sayılması icap eder; böyle olduğu halde onun zeriyatında geri saflara düşmemiz ve uzun yıllar bu sahada milyonlarca açık vermemiz acınacak bir vaziyetti.

Nasıl ki buğdaycı bir memleket olan Türkiye, şark vilâyetlerimizin ambarlarında milyonlarca çuval buğdayımız çürürken, deniz aşırı memleketlerden milyonlarca kilo un ithal edilmesine - şimendifer siyasetiyle - nihayet vermişse beş yıllık endüstri plâniyle, esaslı ziraatimizden birini teşkil eden pamuk mevzuuna da, ayni düşünce ile elini koymuştur. Bu davayı kısa zamanda tahakkuk ettirmek için, ilkönce memleketimizde pamuk cinsinin ıslahına ve fabrikalarımızın ihtiyacına tamamen cevap verebilecek hale getirilmesine lüzum hissetmiştir.

Eğe bölgesinde yetişen pamuk Fidanları

İşte bu düşünce ile yurdumuzun iki mühim pamuk mıntakasında, Adana ve Ege havzalarında, "Islah istasyonları„ ihdas olunmuştur.

Pamuk.. deyip geçmiyelim. Millî ekonomimizde kapladığı yer çok mühim olan bu mahsul, Türkiyenin iki büyük mıntakasını pek yakından alâkalandırıyor.

"Ege„ yi ele alalım: Balıkesirden garbe doğru bir kavis çiziniz: Edremit, Bürhaniye, Ayvalık ovalarını kâmilen içine alan bir sahayi atlıyarak cenuba doğru ininiz; Manisa ve İzmir vilâyetleri topraklarını da aşdıktan sonra Aydına, oradan Denizliye ve nihayet Burdura doğru yükseliniz. Göreceksiniz ki garbî Anadoluda hatırı sayılır yer işgal eden bu saha birkaç yıldır pamuğa geniş kucak açmıştır. Egede şimdi tütünden, üzümden, incir ve zeytinden başka, ayni safta ve ayni ciddiyetle mevki alan pamuğun ehemmiyeti yarın bir azamet ifade edecek derecede büyüyecektir! Çünkü istihsalâtı dış pazarlara arzetmeğe lüzum görmiyeceğiz. Müstehlik piyasa mevkiinde: kendi fabrikalarımız var.

Küçük bir misal:

Egede kurulan Nazilli kombinasının senelik mahlaç sarfiyatı yirmi beş bin balyaya, yani beş milyon kiloya yaklaşıyor. Buna karşı Egede şimdilik pamuk rekoltesi de bu rakamı güçlükle aşabilmekte, yani sadece bu fabrikanın ihtiyacına tekabül edecek vaziyette.

Bu şart dahilinde satış güçlüğü karşısında kalınır mı?.

Bu misalle, rekolteyi arttırmanın lüzumsuz olduğuna zahib olduğumuz hissi uyanmasın. Bilâkis memlekette istihsalâtı arttırmak yolunda azimli adımlara ihtiyaç vardır. Memleketimizde endüstrinin ilerileme çığırının açılmış olduğu şu yıllarda, pamuk rekoltesini de bu miktarda bırakacak değiliz. Herhalde bunu birkaç misle çıkarmak, ve dahilde faaliyet halinde bulunanlardan başka henüz inşası bitmemiş olan diğer mensucat fabrikalarımızın ihtiyaç hissedecekleri ham pamuğu yetiştirmeğe, bugünden kendimizi hazırlamak mevkiindeyiz. Bu da bütün çifçimizin bu millî dava üzerinde yarını gözönüne alarak savaşmasına ve "ıslah edilmiş„ mal yetiştirmesine bağlı bir meseledir.

Bu düşünce ile açılan «pamuk ıslah istasyonları» nın faaliyetinde yıldan yıla artan bir hareket müşahede ediliyor. Ve çifçimize, bu ıslah müesseselerinin gayesi anlatılmak isteniyor.

Ötedenberi yetiştirdiğimiz ve dünya pamuk pazarlarında "Asya tipi„ namını alan pamuklar, artık bizi tatmin edecek evsafta değildir. Ekim sahasını genişletmeksizin bile sadece ıslah edilmiş ve randmanı bol mahsul yetiştirmekle, rekolteyi yarınki ihtiyacımızın karşılığına yükseltecek çareler bulunmuştur. Islah istasyonlarının tecrübe ettiği tohumlar arasında topraklarımızın yetiş-

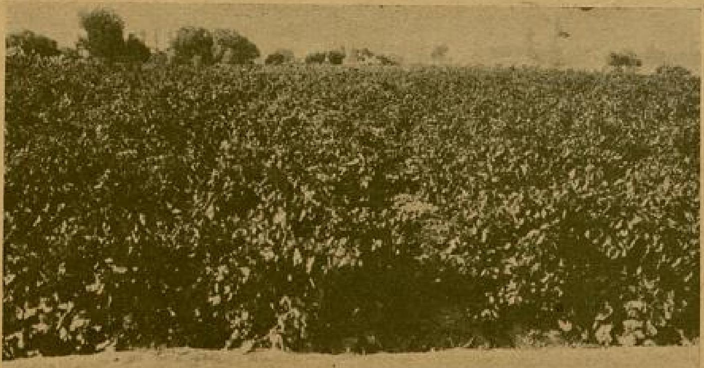

Egede bir pamuk tarlası

Kırkağaçta bir pamuk tarlası

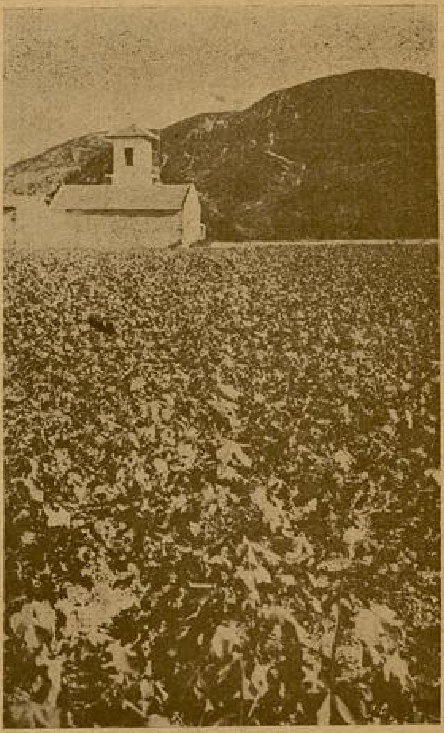

Turgutluda bir pamuk tarlası

tirme kabiliyetine en elverişli olanları bugün bütün mıntakaya teşmil edilmektedir. Bunlar arasında bilhassa "Akala„ cinsinden olan pamuk, umumiyet itibariyle bizim topraklarımıza uygun bulunmuştur. Akalanın elyafı ince, uzun ve düzdür. Bir yıl evvel, Nazilli pamuk istasyonunun kıymetli ve mütehassıs müdürü merhum Celâl Şevketten şunları dinlemiştim :

« — Elimizde bulunan yeni ve makbul tohum Egenin her yanına yayılırsa, istihsalâtımız bugünkü rekolteyi aşmasa bile, sadece fiat farkından bu mıntakaya senevî en az yarım milyon lira fazla para girecektir.»

Aradan bir yıl geçti. Ve Akala tohumu hemen umumileşir gibi oldu. Çifçimiz zeriyatı millî bir dava ihtimamiyle ve yalnız bir yılın değil, gelecek yılların meselesi halinde takip ederse pamukçuluğumuz dünya pamukçuluğunun üstüne, rekabet kabul etmiyecek derecede yükselecektir.

Bilhassa bu çalışan halk ve bu feyyaz topraklar bizde iken!..

Ege pamukları koza halinde işlenirken

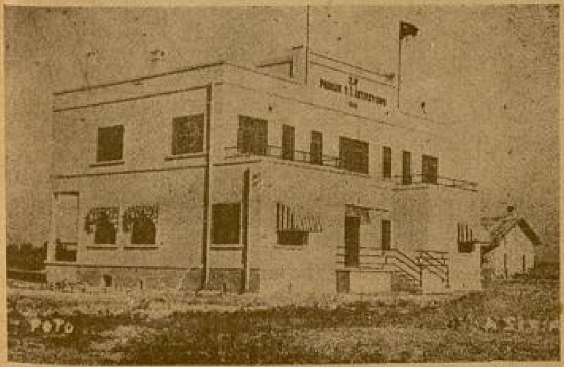

Egedeki Pamuk Islah İstasyonu

HİSAR FACİASI MÜNASEBETİLE

●

SABİH ALAÇAM

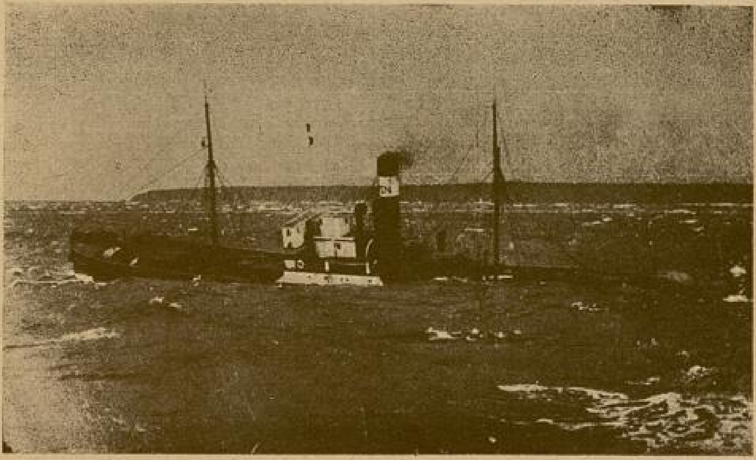

Nitekim son bir kaç yıl içinde on dört Türk şilebinin battığını söylesem.,

Hisar vapurunun kazaya uğraması ve batması ile tüylerimizi ürperten facia henüz gözlerimizin önündedir. Şimdi 23 Türk gemicisinin hayatına mal olan bu hâdise etrafında yapılan resmî tahkikatla mesuller aranıyor. Fakat, Hisar vapurunun batmasına dair yapılan tahkikat ile ancak şu netice hasıl olabilecek:

Eğer, geminin sefere çıkmasına fennî ve idari bakımdan suçlu bulunanlar varsa, onların tecziyesi cihetine gidilecek, o kadar! Nitekim, herhangi bir deniz kazası olduğu zaman, faaliyete geçen adliye makinesi de hâdiseyi ancak bu yolda tetkik ve tahkik edip mesulü cezalandırıyor.

Lâkin, bu kabil faciaların tekerrürüne mâni olabilecek ne gibi tedbirler alınıyor?

Hâdisenin, asıl can damarı budur. Deniz işlerinde salâhiyet sahibi olan bazı dostlarımla görüştükten sonra şu kanaata vasıl oldum:

Türk kabotaj hatlarında işliyecek yolcu vapurlarının tam bir emniyetle seyrüsefer edebilmeleri için; bunların, yeni baştan sıkı bir fennî muayeneden geçirilerek sakat ve çürük görüleceklerin seferden mennedilmeleri lâzımdır.

Hisar vapuru "Komposayd" tipte, yani altı saç, üstü ahşap olan bir gemi idi. Bu vapurun, hâlen faal bir vaz'iyette bulunan İzmir isimli bir eşi daha vardır. Her ikisi de, Umumî harp sonunda yani 1919 senesinde Amerikada aceleyle yapılmış.. ve tabiî ömürleri fennen çok kısa görülmüş gemilerdir.

Nitekim, Hisarın ahşap olması, geminin kazaya uğramasını bir facia haline getirmiştir. Çünkü, tekne tahta olduğundan suya fazla mukavemet edemediği gibi, enkazı da bir yığın haline gelmiş ve bütün mürettebat kendilerini denizde bulmuşlardır. Bundan başka su üstünde yüzen enkazın altında kalan gemiciler bir türlü başlarını dışarı çıkarıp nefes almak ve yaşamak imkânını bulamamışlardır.

Denizcilikte esas kaidedir: Bir geminin tabii ömrü vasatî ve normal olarak 15 senedir. Bu yaşı bulan ve geçen gemiler açık denizlerde seferlere salih addedilmezler. Vakıa, bir teknenin çürüklük veya sağlamlık derecesi yaş kaidesini kısmen değiştirebilirse de, ihtiyar bir gemi ne kadar sağlam yapılırsa yapılsın, mutlaka kıymeti inşaiyesini ve sür'atini kaybetmiştir. Nitekim, sigorta kumpanyaları da çürük bir vapuru sigorta etmezler.

Liman heyeti fenniyesi, yaptıkları muayenelerde ne kadar titiz olursa olsun, bugün müsbet bir hakikattir ki Türk armatörlerinin ellerinde bulunan gemiler yaşlı ve seyrüsefer kabiliyetlerini hergün kaybeden teknelerdir.

Nitekim, armatörlerin vapurları için ikide birde vermek mecburiyetinde kaldıkları ve 90.000 liraya kadar baliğ olan tamir masrafları bunun bariz bir delilidir. Çünkü eldeki gemiler alelâde bir tamirle sefere çıkabilecek vaziyette bulunmıyorlar. Müthiş yekûnlara baliğ olan tamir masrafları yapılıyor. Netice de de, armatörler, zarardan korunmak için navlun ücretlerini çok yüksek olarak tayin eylemek mecburiyetinde kalıyorlar. Vakıa bugün İstanbul limanında mukayyet bulunan gemilerin bir kısmı sigortalıdır. Fakat bunlar azamî 10 yapuru geçmez, ve onlar da kıymetlerinin ancak yüzde 20 sine sigorta ettirilmişlerdir.

Bundan başka şileplerin taşıdıkları eşyalar, gemilerin sigortasız olmalarından dolayı gayet yüksek ücretle sigorta ettirilebilmektedir. Üstelik te tamamen ziyaa uğradığı takdirde sigorta bedeli verilmektedir. Nitekim, batan Hisar vapurile naklolunan hamuleler, ancak bu şartla sigorta ettirilebiliyordu.

Hisar şilepinin eşi olan İzmir şilepinin de ahşap olması yüzünden yine ancak bu şekilde bir sigorta imkânı bulabileceği tabiidir.

Her sene fırtınalı havalarda bu gibi facialar sık sık denecek kadar oluyor! Neden?

Yukarıda söylediğim vecihle, teknelerin mukavemeti az da ondan.. Nitekim son birkaç yıl içinde on dört Türk şilepinin battığını söylersem, fazla söze lüzum yok zannediyorum!

Bu vaziyet karşısında İstanbul limanına mukayyet gemilerin yaşları ne-

Çünkü, tekne tahta olduğundan suya fazla mukavemet edemediği gibi...

Söyleyen Kalbimdir: XI

TEVFİK TANYOLAÇ

Tabiatın nefesi, sevdalı bir kızın soluğu gibi.. Senin göğsünü öpen sarhoş edici hava ile yüklüydü. Tabiatın sesi, hasretin pençesinden kurtulmuş can yaratan arkına vurulmuş, her köşede seni arıyordu. Yuvaların kurulduğu kutlu bir aydı. Aşkın en küçük hücrelerde bile dolaştığı coşkun bir aydı bu. Korudan geçerken bir şakıma duymuştum. Burada da hayatın hür ve âşık çocuğu eşini çağırıyordu. İlerledim. Bir yuva görmüştüm.

Genç bir ağaç, tatlı yükünü gizliyen mağrur bir anaya benziyordu. Yuvasını çiçekten bilezikli kollarında taşıyor, nazlı nazlı sallıyordu. Arada bağrına basıyordu onu.

Rüzgâr, en değerli bir taçdan daha temiz çelengini düzeltirken, çiçek küpeleri arasından da kulağına kimbilir neler fısıldıyordu genç ağacın. Biliyorum onları ben: Sev, inan!.

Kendi emeğiyle süslenen genç ağacın kolundaki yuva. temizdi, sıcaktı. Ve muhakkak, birçok insanların kirpi derisine benziyen yuvalarından çok, çok uzaktı.

Ben, onun sahibini öterken, havasını şarkılarla örerken, eşini nağmelerle beslerken de görmüştüm. Yavrularının uçuşunu seyrettiğim günler de oldu.

Yorgun zamanlarımda bu ağacın serinliğine sığınırdım. Secdeye kapanan bir mümin gibi, önüme serdiği gölgeden halısına uzanırdım. Sâde, fakat, bu en candan şakımalarda, bana duyurmadığın sesini bulmağa çalışırdım. Sen ki, bu dekor içinde kanımda yaşıyordun. Duygudan çağlıyandın, her yerden taşıyordun. Tayfundan çıkan ve yine fırtınalarla güleşmek için limanda dinlenen gemiciler gibi, ben de, bu ağacın yeşil gözlerinde ruhu dolduran sükûnu arardım.. Fırtınada liman yaratan gemiciler gibi...

Ufkun gözlerine kıpkızıl sürmeler çekilinceye kadar.. Göklerin mavi gözleri kararıncaya kadar.. Seni düşünür, düşünür. Düşünürdüm.. Gündüzün rengi saçlarıma benzeyinceye kadar.

Şimdi, yine oradan geçiyorum.

Bilmez misin anacığım, kaba zevkli sarhoşların âlemi nasıl biter?. Kırık kadehler, kırık kanatlar.. Parçalanmış şişelerin üzerinde can çekişen, son kan damlasını sağan zavallı gönül rüyaları.. Bu gün gördüğüm, bu âlemin sonundan da beterdi. Gördüğüm, kâinatı titretmeğe yeterdi.

Ne yuva, ne kuş, ne de onları bağrına basan samimî kollar var.

Nerede ruhu dinlendiren, içli bir insan şefkatı sunan genç ağacın yeşil gözleri?.

Nerede onun, tevazuun beşiğinde büyüyen, saf bir gururla göklere yüklesen başı; güneşin öptüğü alnı?. Nerede rüzgârın binbir özençle düzelttiği ve sayısız mevsimlerin emeğini taşıyan tacı?.

Artık hiçbirşey yok!. Kıvrımlarında şakımaların gizlenip rüya gördüğü bürgüsü soyulmuş.. gözlerinin rengine benziyen mantosunu kıskanç gökler mi çaldılar?. Gözlerimizin örneğini yerde istemiyoruz, diye.

Buzlar, yarın bir buğu olacak buzlar, bileklerinden: en ince yerlerinden affedilmez bir esir gibi yere çivilemişlerdi onu.

Tıpkı, en aydınlık insan kafalarının ışığını yurtan köhne telâkkiler gibi.. Bir şarkı içinde geçmesi lâzım gelen ölçülü insan hayatını, ananaların kadehlerinde sunulan ve içten zincirleyen yokluk içkisi gibi.. onu böyle çivilemişlerdi. Sevimli dolu göğsünü soyanlar, akrep kuyrukları gibi kıvrılmış çıplak kaburgalarıyle gözlerimi sokmak istiyorlar.

Bir insanda sevginin de ebediliğine inanmamak lâzım geldiğini yüzüme haykırmak için onu yere çakmışlardı.. Vicdanını satan köleler gibi buz çivileri...

Oh benim gönül kuşum!. Sen, şu benim mezara yaslanarak kaşlarını çatan aklımın, musalla taşından soğuk ve katı sözlerine aldırma!.

Senin yuvan, muhabbet rüzgârlarının vefalı kollarındadır. Bu eşsiz yuvan onun yakdığı sönmiyen alevlerle örülmüştür. Onu saran kıvılcımdan menekşelerine, lâlelerine bak..

Gerçi, menekşeler, hasta toprağın dudağındaki müjdedir.. Kalbi duracak olan tabiata sevgilisinin yolda olduğunu söyliyen bir müjdedir menekşeler... "Benim baharımın menekşeleri, beni alev bir lâleye çevirmekten başka birşey yapmıyor„ diyemezsin. Uykuya varan lâleler, baharın büyülü asası ile kapılarının çalınmasını bekliyorlar.

Onlar, sarhoş bir puse ile uyanmak, tutuşmak istiyorlar. Halbuki senin karakışta bile uykuyu bilmiyen, kimseden renk ve sesi istemiyecek kadar sıcak ve her zaman taze lâlelerin, menekşelerin var.. Ayıklığın hayran olduğu sarhoşluğunun, hürriyetin tapdığı bağlılığının, güneşten ayrılmıyan ışık gibidir sende.

Böyle solacak bir yuvan olacağına, hiçbir gün seven bir insan kalbi taşmıyacak emperyalistlerin, müstemlekede kavurduğu insan gibi yan!. Sonun, bir hiçlik afişi gibi gelip geçenin gözlerini yırtacağına, kavrulduğunu duyan, haykıran, hayretine tapan, dövüşen bir insan gibi yan ve onun şarkısını söyle benim gönlüm!.

Tohum, tırtıl, kelebek.. Ve yine sürünen tırtılın, kanadı kırık kelebeğin çilesini dolduracak bir tohum.

Sperm, çocuk, genç, ihtiyar... Çekirdek, ağaç, hiç değişmiyen dolabın yükünü çekecek çekirdekse.. bu, hep böyle gelip gidecek.. Bunun tad neresinde?..

Oh gönlüm; aklımın, şu sabırlı ve inatçı yaramaz çocuğun yoluna serptiği ağlara takılsan da şarkını kesme. O, sana pembe avuçlarından bir yudum su mu vermiyor? Puselerle seni beslemiyor mu? Sen toprakta olduğun halde en uzak yıldızlar onunla ışıktan hecelerle konuşuyor ve aldıkları puselerin lezzetiyle ürperiyorlar mı?. Erişilmez mesafelerle boy ölçüşen yollar ve yolcular gibi yorgun musun? Bunalan kalplere yêsin ülkesinde yol gösteren alev bir tuğ musun? Sevdiğin eller mi seni oka tutuyor?. Tesellinin kucağına atılacak zavallı mı olacaksın?.

Derdin, sevgin kadar büyük olsun. Ne çıkar? sen onun şarkısını söyle! En büyük sırra, sevmek, inanmak ve yanmakta örnek ol gönlüm.. Ağlar, bağlar sevgili elinde ölümün hayat olduğunu bilmiyenler içindir. Sen ki varlığı onda buluyorsun.....

dir diye merak ettim. Neticede hâlen faal olan gemilerin inşa tarihlerini ve safi tonajlarını tesbit ettim, hiç bir mutaleada bulunmadan aşağıya yazıyorum.

Hükmü okuyanlar versin! İşte, liste:

Geminin ismi	İnşa senesi	Safi tonilâtosu
Tayyar	1878	172
Kurtuluş	1883	959
Millet	1883	450
Saadet	1884	495
Vefa	1886	844
Doğuruluk	1887	48
Şafak	1888	183
Sakarya	1888	1729
Dumlupınar	1888	1260
Feyyaz	1888	102
Samsun	1889	879
Emel	1890	399
İnönü	1891	1065
Cihat	1893	118
Vatan	1893	1985
Şu'le	1893	
Sebat	1894	817
Kaplan	1895	1137
Necat	1895	1590
Anadolu	1896	348
İkbal	1900	
Doğan	1901	
Refah	1901	
Sadıkzade	1902	1098
Pınar	1903	69
Tavil	1911	88

Tahranda Kahveler

SUAD DERVİŞ

Sıcak bir yaz günü.. Müthiş bir rüzgâr esiyor... Tahranın yeni yapılan muazzam istasyonunun etrafındaki tuğla harmanlarından ve kurak topraklardan çıkan toz gözlerimizi âdeta kör ediyordu. Nefes alamıyoruz.

Bizim mektep çocuklarımızın giydiği kurşunî önlüklerin kumaşından bir kazak ve bir pantalon giymiş lâcivert kasketli arabacı, tek atlı arabasını bu toz âfeti arasından ağır ağır geçiriyor.

Tahran şehrinin eski surlarının dışından şöyle bir dolaştık...

Şimdi henüz işlemeğe başlamamış olan fakat, inşaatı tamamlanmamış Tahran elektrik santralının önünden geçiyoruz. Bunun biraz ilerisinde arabamız durdu.

Arabadan indik.. bir arsadan geçtik şimdi bir sokaktayız.

Tahran sokaklarının hepsinin iki kenarında tahminen yirmi beş santim derinliğinde ve yirmi beş santimle yarım metre arası genişliğinde kanallar vardır.

Şehrin suyu bu üstleri açık kanallar vasıtasile evlere gelir. Havuzlara, veya depolara birikir. Halk, kapısının önünden geçen bu kanalın içinde elini yüzünü yıkamaktan.. hattâ ayak banyosu almaktan geri kalmaz. Ev kadınlarının ekserisi kapısının önünden geçen bu suda çamaşırlarını durularlar, salatalarını yikarlar. Ve iki adım ötedeki komşusunun çocuğunun ayni su içinde burnunu veya ayağını yıkadığını gördüğü halde, hiç ehemmiyet vermez. Çünkü onların itikadile akar su kir tutmazmış... Su ancak yanına köpek yanaşırsa murdar olurmuş, o dadar.

Tahranlılar bu küçük kanalları pek severler. Şehrin en işlek yerlerinde bile bu suyun ta kenarına, geniş asfalt caddelerin kenarındaki geniş yaya kaldırımların üstüne güzel renkli halı yayarlar. Caddeyi süsleyen ağaçların gölgesi altında ve bu şırıldayan kirli ve ensiz suyun başında çaylarını içerler.

Geceleri birçok Tahranlı sıcaktan bunalınca yatağını alır, kaldırımın kenarına, bu suyun ta yanına serer. Daha kibarları taht dedikleri dört ayaklı tahta bir kerevet çıkarırlar. Bunun iki ayağını kaldırıma iki ayağını da caddeye koyar bu suretle altta akan suyun üstünde serin serin yatar. Tahranda dolaşdığım ilk sıçak gece, yatağile yorganile en işlek caddelerde bile kaldırımların üzerine serilmiş bu halkı gördüğüm zaman, pek şaşmıştım.

Şimdi bulunduğumuz yer şehrin biraz harici sayıldığı için midir nedir, bu kanal biraz daha genişlemiş. Ufak bir deresi yolun kenarından akıyor. Bunun yanına halı koymuşlar, halının üstünde bir semaver. Marullar, çay bardakları var.. ve ellerinde uçları şişkin çubuklu insanlar halıların üzerine uzanmış...

Daha ileride bir bahçeye girdik... Burası bir kahve... Kahvenin bahçesi ufak ufak tarhlarla, ufak ufak çitlerle ayrılarak köşeler yapılmış. Her ayrı bahçe parçasında bir çiçek tarhı kadar güzel bir seccade serilmiş. He seccadenin üstünde iki üç ahbap oturmuş, aralarında birer küçük tepsi, tepsinin içinde akik rengi çaylarla dolu küçük bardaklar ve hepsinin elinde ucu yuvarlak birer çubuk...

Kimse yüksek sesle konuşmıyor.. biz, kenara bir sedde oturuyoruz. Bize de çay getiriyorlar. Bahçenin en nihayetinde oturuyoruz. Salkımsöğütlerin gölgesi ortadaki havuzun içine dolmuş. Kenarda kümes büyüklüğünde bir kafes, kafesin içinde güvercinler var... Çıplak ayaklı, üstü başı sefil bir genç güvercinlere yem veriyor... Arkada bir katlı ahır gibi bir oda var. Odanın içinde iki genç ve sefil adam âdeta baygın denilecek bir halde yatıyor..

Bahçede havuzun fıskiyesinin şırıltısı ve salkımsöğüt dallarının hafifleşmiş bir rüzgâr altındaki fısıltısından başka bir ses yok...

Halıların üzerindeki müşterilere çaycı hep birer çubuk getiriyor. Bu çubukların ne olduğunu soruyorum.

— Bu çubuklar afyon ve esrar çubuklarıdır; diyor, başka memleketlerde halk nasıl sigara içerse burada da öyle afyon ve esrar içerler.

— Afyon içmek serbest midir burada?

— Evet... Maalesef halk çok alışmıştır. Maamafih şimdi resmen yasak olmamakla beraber, hükûmet memuriyetlerine bu zehri kullanmıyanlar tercihan alınmakta.. ve memurlar arasında bu zehre alışık olanlar hoş görünmemektedir.

Afyon veya esrar içtiklerini öğrendiğim adamlara dikkatle bakıyorum. Çubuklarının çektikce gözlerinin bakışları daha dalgınlaşıyor. Ve gözleri bir noktaya dikilip kalıyor.,. Üçer ikişer kişilik guruplarda konuşa konuşa içen, bağdaş kurup oturanların içinde evvelâ birisi böyle dalgın ve sükûtî oluyor. Dalgın ve sükûtî olan hemen oturuşunun şeklini değiştiriyor. Yavaş yavaş uzanıyor, uzanıyor...

Nihayet yere arkası üstü yatıyor, kolunu gözleri üstüne kapayor. Ve muhakkak içtiği zehirin keyfile hülya ve hayal kurmağa başlıyor.

İlerde tek başına çubuk içen biri, katı bir kalıp gibi oturduğu yerden birden arkaya doğru yuvarlandı.

Rüzgâr hafif hafif hışırtılarla yapraklarda dolaşıyor. Tatlı bir şıkırtıyle havuza boşanıyorlar. Güvercinlerin sesi var... Hava ne kadar sıcak.

Beni buraya getiren arkadaşıma yalvarıyorum:

— Aman gidelim... Çabuk gidelim.

İçimde acıklı bir vak'a yaşamış olanların ezası var.

⁂

Dışarıya çıktığım zaman kahvenin kapısına kadar bizi takip etmiş olan arabamızın, kapının önünde bizi beklediğini görüyorum... Arabacımız, ayaklarını yukarıya çekip dayamış, kahveden getirttiği kocaman gövdeli bir çubuğu içiyor.

— Aman, diyorum arkadaşıma, bizim arabacı da içiyor. Bizi nasıl götürecek.

Arkadaşım gülüyor:

— Onlar her zaman içerler, diyor. Herkes içer burada, tütün gibidir o..

Hayır, bu zehir dünyanın hiç bir yerinde tütün gibi telâkki edilemez. Nitekim şuurlanan büyük İran milletini idare eden başlar, eski devirlerinin bu fena itiyadını hükûmet dairelerinin içinden defetmiş. Bu fena itiyada boyun eğmiş olanlara iş vermemeğe karar vermiştir.

İranlılardan işittim. Pek kısa bir istikbalde, her medenî memlekette olduğu gibi, İranda da bu zehri satmağı mennedici kanunlar ortaya çıkacak; ve afyon haşhaşı ektirenlerle satanlar hayatlarını, bir milleti uyuşturmak ve tereddi ettirmek bahasına kazanamıyacaklardır. Çünkü bugünkü İran artık münevver kafaların idare ettiği tam medenî bir memlekettir.

ANA

Aylık Aile Dergisi

1 inci Sayısı:

15-1-1938 tarihinde çıktı. Mutlaka bir tane elde ediniz..

E M E L [*]

KADRİ OĞUZ

Koca bina önünde birân durdu. Onu ve onun gibi binlerce Türk çocuğunu yetiştirip hayatın kollarına bırakan müesseseye iri ve elâ gözlerile uzun uzun baktı.

Bu ânda neler düşünüyordu? Bir kelebek hafifliğile merdivenleri âdeta uçarak inen bu genç kızın tatlı tebessümü, dudaklarında birdenbire neden kırılmış, içli ve derin mânalar ifade eden bakışları niçin durgunlaşmış ve gamlı bir gözyaşı halini almıştı?...

Ne düşünüyordu, ve niçin bu kadar dalmış ve kendinden geçmişti?. Yoksa vedalaşmak üzere Başmuavin Bayanın odasına girdiği zaman, onu alnından ve gözlerinden öperek:

— Kızım; hayat dediğimiz bora ve kasırgaların kudurduğu engin denizde yolculuğa çıkıyorsun; metin ol!.

Diyen hocasının büyülü ve mânalı sözleri mi hatırına gelmişti? Mektepten, bu sakin yuvadan ayrılarak hayat denizinde yelken açmağa mı cesaret edemiyordu?..

Bunları kabil değil, tayin edemiyorum. Fakat hayır, bunların hiç biri değildi. Çünkü müessesenin önünde bir an duraklayan Emelin, ince dudaklarında her zamanki tebessümün yeniden canlandığını, nârin parmaklarını dudaklarına götürerek mektebine son ve tatlı bir öpücük yolladığını.. ve bir kelebek hafifliğile âdeta uçarak şen ve şuh ilerlediğini görüyoruz.

*
* *

Muallimler konuşuyordu:

— Mektebin en değerli talebesi idi.

— Hayır, yalnız mektebin değil, belki de bütün bir yurdun en değerli çocuğu..

Az evvel kendisini merdiven başına kadar geçirerek, köşe başında kayboluncaya kadar gözlerini ondan ayırmayan Emelin muallimleri, işte onu böyle tahlil ediyorlardı...

Bu içli çocuktan ayrılış onları ayrı ayrı sarsmıştı. Muallimler odasına döndükten sonra, Emelin bu yuvada geçirdiği beş senelik hatıraları gözleri önünde canlandı.

Emel imtihanları bitirdikten sonra arkadaşlarile birlikte çıkışını saymamış ve hocalarının ellerini bir kere daha öpmek, mektebini bir kerre daha kucaklamak istemişti.

Ne kadar şen ve ne kadar ağırbaşlı idi. Emelin bu gelişinden son derece mütehassıs olan muallimleri onu, aralarına almış, âdeta kendi ellerinde büyümüş olan bu zeki ve değerli yurt çocuğuna şekerler ikram etmişlerdi. Emel, onlarla eski bir arkadaş, yaşını başını almış bir muallim gibi konuşuyordu.

— Bana müsaade..

Deye herbirinin elini ayrı ayrı öperken, muallimleri ondan ayrılmanın verdiği derin bir iç acısıyle ürpermişler, onun merdivenlerden şen ve bir kelebek hafifliğile inişini, sonra da mektebi önünde birân için duraklıyarak dalışını.. ve yine eski neş'esinin dalgaları arasında öyle uçarak kayboluşunu seyretmişlerdi...

Şimdi odayı derin ve sıkıcı bir sukût kaplamıştı.

— Mektebin en değerli talebesi idi.

— Yalnız mektebin değil, belki de bütün bir yurdun en değerli çocuğu..

Gibi takdirkâr sözlerle terbiye ve riyaziye hocaları bu sukûtu ihlâl edince, Emeli en çok seven ve onun ayrılışı ile en çok kalbi sızlayan başmuallim Bayan, yaşlı gözlerini kurutarak söze karıştı:

— Bu müessesenin kapısından hayatın kollarına şimdiye kadar yüzlerce ve binlerce çocuk bıraktım. Fakat Emelden ayrılırken, onu bağrıma bastığım anda duyduğum acıyı hiçbir zaman unutamıyacağım. Bay Ruhînin dediği gibi: "O, mektebimizin hakikaten en değerli talebesi idi„.

Fakat bu andan itibaren Emel, Bay Hüsamettinin söylediği gibidir. Yani:

"Yalnız mektebin değil, - çünkü burasıyla artık alâkası kalmamıştır belki mesleğin ve belki de yurdun en değerli çocuğu...„

Hepsi, kendini bu yuvaya ve bu yuvadaki yurt çocuklarına derin bir sevgi ile bağlanmış olan bu emektar kadını saygı ile dinliyorlardı. Bayan Muavin yaşlı gözlerini elinde buruşturduğu mendilile kuruladıktan sonra içini döktü:

— Hiç unutmam, bir ay evvel kendisini odama çağırıp mezun olduktan sonra nereye tayin edilmek istediğini sorduğum zaman, düşünmeden ve bir ân olsun tereddüt etmeden:

— Köylerden birine..

Deyişini ve sonra:

— En uzağa ve en bakımsızına, diye ilâve ederek ve ellerime sarılarak yalvarışını ölsem unutamam..

Muavin H. devam ediyordu:

— Zavallı yavrucuk; ben onun gidisine, kendi arzusile:

— Köylerden birine, hem de en uzağına ve en bakımsızına.. gitmek isteyene daha raslamadım. Evvelâ gözlerime ve kulaklarıma inanmamış, hiç ümit etmediğim halde benimle alay ettiğine zahip olmuştum.

Fakat o, ciddî ve bu istediğinde musırdı. Sanki onu bu arzusundan mahrum edecekmişim gibi ellerime sarılıyor, ve yaşla dolu elâ gözlerini gözlerime dikerek yalvarıyordu:

— Kuzum Bayan muavin yalvarırım size, beni bu arzumdan mahrum etmeyiniz. Eğer siz isterseniz olur..

Halbuki:

— Çocuklar, bazınız da köylere dağılınız. Yurdun ücra ve mütevazı köşelerinin sizin gibi genç ve ateşli rehberlere şiddetle ihtiyacı vardır. Oraya; biraz da köylere doğru.. diyecek ve hattâ yalvaracak mevkide mektep ve Maarif idaresinin bulunduğunu unutuyor ve benden köye gitmek için iltimas dileniyordu.

Mektebin en yaşlı başlı hocası tarih muallimi B. Eşref:

— Mukaddes bir iltimas! diye mırıldandı.

Bayan Başmuavin kendinden biraz daha geçerek Emelin hayalini karşısına almış, saatlerce ve günlerce hep ondan bahsetmek, hep Emel'i konuşmak istiyordu. Nitekim kolundaki saata baktıktan sonra yutkunarak yine sözlerine devam etti:

— O günden sonra ne zaman Emelin elâ gözlerine baktımsa ben orada özlediğimiz parlak yarını, müreffeh, mamur ve mesut Türkiyeyi görür gibi oldum...

Bayan Başmuavin burada yerinden kalktı, kollarını açtı:

— Emel; ne zaman yurdun her köşesi senin gibi Emellerle dolacak?..

Diye hıçkırdı... ağladı.

[*] Bu hikâye, bundan beş yıl önce Muallim mekteplerinden mezun olan genç kızlarımızın, henüz köye gitmeleri mevzu bahsolmağa başladığı bir sırada yazılmış, ve fakat neşredilmemişti. Beş yıl gibi kısa bir zaman sonra bunun tabiî bir hale gelişi "Köye Doğru„ prensibinin Kültür sahasındaki hızlı ve şuurlu yürüyüşünü teberüz ettirmektedir. Bu bakımdan neşrini faydalı bulduk.

YEŞİL IŞIKLAR

No. 3

◆ KERİME NADİR ◆

Bu sözler gırtlağımı yakarak çıktı. Acı bir hıçkırık sesimi kesti. Başımı avuçlarımın arasına aldım ve ağlamağa başladım: Ne kadar ağladım bilmiyorum, onun, pek yakınımdan gelen sesi beni biraz teskin etti :

— Çocukluk ediyorsunuz Sahir Bey. Niçin muvafakat etmiyeceklerdi? Çirkin misiniz? Terbiyeniz, malûmatınız mı yok?

— Param yok!..

Cevap vermedi. Yüzünü görmek için başımı kaldırdım. Elbisesinin düğmelerile oynıyarak düşünüyordu. Benim kendisine baktığımı görünce:

— Sahir Bey, dedi. Beni dinlemek ister misiniz?...

Siz aşktan, rabıtadan bahsediyorsunuz. Para.. Bu, öyle bir mesele ki, halli, iki tarafın ahvali ruhiyelerine göre değişir. Çok kimseler, aile hayatında maddiyatın, asıl arzu olunan mânevî rabıta ile alâkadar olmadığı kanaatindedirler... Buna rağmen saadetlerini paraya feda eden insanlar da az değildir. Eğer mesut olmak için böyle bir sebeble karşılaşacağınızı hissediyorsanız, bu aşkı feda etmek daha makul bir hareket olur zannederim...

— Evet, hakkınız var.. fakat ne yapayım? Seviyorum...

Sinâ sesini bir parça daha alçalttı:

— Sahir Bey. . Bu sevdiğiniz kızın kim olduğunu bana söylemek istemez misiniz?. Mademki sırrınıza bu kadar vakıf oldum; tamamını da öğrenmek isterim...

Birden, çılgın gibi ellerine sarıldım; perişan bir halde dizlerine kapandım:

— Halâ, halâ anlayamadınız mı? dedim. Ne kadar gafil davranıyorsunuz!..

Boğula boğula ağlıyor ve o anda beni silkip atacak, belki de evinden kovacak sanıyordum.

Fakat saçlarımda hafif bir okşanma duydum. İki yumuşak el perişan başımı göğsüne çekti. Tutuşan alnımda ılık bir temas hissettim...

O dakikada, bahtiyarlığımın derecesini tayin edemiyordum. Rüyalarımı dolduran bu tatlı hülya, demek artık hakikat olmuştu. Yoksa bu güzel gece ve bu hakikat bir serap mı idi?..

Sinâ yavaş yavaş başımı göğsünden kaldırdı:

— Şimdi karşıma oturun da, daha ciddî konuşalım, dedi.

Derhal itaat ettim. Artık o neye karar verirse onu kabul edecek, ne derse onu yapacaktım.

Sahir yorgun bir halde başını arkaya dayadı. Bana pencereyi işaret ederek indirmemi söyledikten sonra, o güzel gecenin hatırasını tekrar yaşamak için gözlerini kapadı. Camı indirip yerime oturduğum zaman:

— Bir parça dinlen kardeşim, dedim, çok yoruldun...

Gözlerini açarak acı acı yüzüme baktı:

— Artık hikâyemin feci kısmına geçiyorum, dedi. Yorulsam bile ne ehemmiyeti var? Senelerce susmaktan yoruldum, azıcık ta söyliyerek yorulayım:

O Gece Sinâ ile aşkımıza güzel bir istikbal hazırladık. Saadetimizi ne nefis hülyalarla süslemiştik. Yalnız bana biraz daha beklememi rica etti :

— Babam beni vereceği adamın az çok variyetini de arıyacak, dedi. Siz şüphesiz az zaman içinde yüksek bir mevki sahibi olacaksınız. Bir müddet bekliyelim. Aaramızda kuvvetli gönül bağları bulunduktan sonra, ben bunda bir mahzur görmiyorum. Nihayet bir gün mesut oluruz...

Herşeye razı idim :

— Peki, dedim. Siz nasıl arzu ederseniz öyle olsun...

O geceden sonra dünyanın en bahtiyar adamı olmuştum. Yegâne gayem, Sinâya talip olabilecek kadar mevki sahibi olmaktı.

Onu sık sık görüyordum. Tenha kaldığımız zamanlar aşkımızdan bahsediyor, hülyalarımızın eksik kalmış taraflarını tamamlıyorduk.

Birgün anî bir telgraf aldım: Dayım vefat etmişti. İstanbuldaki birkaç dükkânı ve ızmirdeki çiftliği ile beraber sair bütün servetini bana terkediyordu. Dayımın ölümüne çok müteessir olmakla beraber, mirasına konmama son derece memnun olmuştum. Sevincimden ne yapacağımı bilmiyordum. Demek artık hülyalarımızın menbaı olan o mesut günler yaklaşmıştı.

Soğuk bir sonbahar akşamı, bu müjdeyi ona götürmek için evimden çıktım. O, bu güzel haberi duyunca kimbilir ne kadar sevinecek, ne kadar memnun olacaktı.

Köşklerinin önüne geldiğim zaman ortalık alaca karanlıktı. Kapıyı bana teyzesi Sara Hanım açtı. İçeri girdim. Salonda biraz bekledikten sonra ihtiyar teyze yanıma geldi :

— Ne aksi tesadüf! dedi. Bu akşam evde kimseler yok.. Sinâ annesile beraber altı buçuk trenile İstanbula hareket ediyor.. Babası onları teşyie gitti. Kendisi birkaç gün sonra gidecek.. evde bir ben varım...

Birdenbire fevkalâde canım sıkılmıştı :

— Sinâ Hanım İstanbula mı hareket ediyor? dedim. Niçin?... Hiç böyle bir niyeti yoktu...

— Şimdi karşıma oturun da daha ciddi konuşalım..

— Evet, dedi. Niyeti yoktu. Fakat birdenbire gitmesi icabetti. Amcası çağırtmış...

— Tuhaf şey! Amcası her zaman onu böyle çağırtır mıydı? Benim endişeli halimden Sara Hanım şüphelenmiş olacak ki:

— Siz kendisine birşey mi söyliyecektiniz? dedi.

— Hayır, dedim, şey... Kendisini bir parça görmek istiyordum da...

Garip bir tarzda bana bakarak tebessüm etti:

— Zannedersem size bir kâğıt bıraktı, dedi. Müsaade ederseniz getireyim...

— Tabiî, tabiî değil mi efendim, dedim.

O dışarı çıktıktan sonra düşünmeğe başlamıştım: Bu kâğıtta bana ne yazmış olabilirdi?. Sonra, böyle birdenbire seyahatin ne mânası vardı? Hem niçin bana hiç İstanbuldaki amcasından bahsetmemişti?.

Sara Hanım içeriye girerek bana bir zarf uzattı:

— Buyurunuz...

Heyecanla zarfı yırttım ve okumağa başladım:

" Sahir Bey

Saadetimize bir darbe indi. Sizi müebbeden terkederek İstanbula gidiyorum... Beni itham etmeyiniz... Çünkü bu ânda ben'de sizin kadar acınacak bir vaziyetteyim, ne isyanlarım, ne gözyaşlarım bu felâkete mâni olamadı. Ve ben bugün, saadeti ailesinin arzusuna feda edilmiş bir zavallı insandan başka birşey değilim. Sahir Bey, beni affediniz... Bana acıyınız... Sinâyı vefasız diye yadetmeyiniz... O, sizi hiçbir zaman aldatmadı ve kendi arzusuyla terketmedi. Onu mecbur ettiler, mukavemetini kırdılar.

Size herşeyi baştan anlatayım. Meseleyi tamamile öğrendiğiniz zaman herhalde bana hak verirsiniz: Amcam eskiden beri beni oğluna almak isterdi.

Reşat, birkaç ay evvel tahsilini ikmal ederek avdet etmiş. O zaman babası kardeşine bir mektup göndermiş.. ve bu mesele üzerinde uzun uzadıya muhabereye girişmişler... Nihayet iki tarafta mutabık kaldıktan sonra işi bana bildirdiler. Razı olmadım. Günlerce düşündüm, bir karar veremedim... Bir yandan ailem çok tazyık ediyor, diğer taraftan da mütemadiyen mektup yağıyordu. Beni razı ettikleri takdirde İstanbula gidilecek ve orada nişan cemiyeti yapılacaktı.

Bütün inadımla ısrar ediyor ve bu işin bozulmasına, vücut bulmamasına çalışıyordum. Fakat bütün gayretim boşa çıktı, gözyaşlarım hükümsüz kaldı. Daha fazla ne yapabilirdim? Bir genç kız, evlenmemek için ebeveynine ne gibi bir mazeret gösterebilirdi?..

Böyle perişan ve ümitsiz son dakikaya kadar inat ettim. Lâkin.. dün akşam amcamdan gelen son mektup üzerine babam sertleşti:

— Ne demek? Niçin Reşatla evlenmek istemiyorsun? Eğer bunda mahrem bir sebeb varsa söyle, biz de anlayalım!. dedi.

Bunun üzerine fazla ısrar edemedim. Başımı önüme eğerek:

— "Peki, mademki bunu bukadar arzu ediyorsunuz... olsun!...„ diye mırıldandım.

Artık herşey bitti Sahir Bey... O güzel hülyaların hepsine elveda!. Fakat benim bigünah olduğumu anladınız, sizi aldatmadığıma ve vefasız bir kız olmadığıma şimdi kanaat hasıl ettiniz değil mi?.

Sahir Bey, size tekrar yalvarıyorum.. beni affediniz.. bana acıyınız... hayatımda ilk defa sizi sevdim; bu ilk aşkımı kalbimin en derin köşelerinde saklıyacağım ve sizi hiçbir zaman unutmıyacağım...

Elveda.. müebbeden elveda... hürmetler!..

Sinâ..»

Dondum!.. Beynim uyuştu... kulaklarım tıkandı!.. Şuursuz bir halde duvardaki saate baktım; altı buçuğa beş vardı. Sara Hanım tren vaktini hesapladığımı zannederek:

— Beş dakika var, dedi.

Bu söz beni kendime getirdi. Evet, trenin kalkmasına beş dakika vardı. Bu beş dakika zarfında istasyona yetişerek onu görebilirdim.

Paltomu, şapkamı almadan dışarı fırladım. Sara Hanım şaşkın bir halde arkamdan geliyor ve:

— Sahir Bey, oğlum nereye gidiyorsun, diye haykırıyordu. Gözüm hiç birşey görmüyordu. Sokakları, caddeleri nasıl geçtim bilmiyorum. Tren kalkmak üzere idi. Telâşlı telâşlı vagonların önünden geçiyor ve onu arıyordum. Fakat, elektriklerin bol ziyasına rağmen, etraftaki kalabalıktan ve gürültülerden hiç birşey göremiyor, hiç bir şey işidemiyordum.

Saatin dibinde, ayakta duran iki ecnebi beni göstererek birşeyler konuşuyorlardı. Biraz ileride bir kadın yanındaki ihtiyarca bir adama beni işaret etti ve güldü. Arkamdan bir kahkaha yükseldi:

— Deli mi acaba? Kıyafete bakın!..

O esnada:

— Sahir bey.. Sahir bey...

Diye bir ses işittim. Arkamı döndüm. O idi. Bir vagonun penceresinden bana sesleniyordu. Deli gibi o tarafa koştum. Annesile beraber pencereden sarkmışlar, babasile konuşuyorlardı. Nail bey beni görünce şaşırdı:

— Ne oldu Sahir bey? Ne var? Bu haliniz nedir?..

Bir mucize nevinden şu sözleri bularak söyliyebildim:

— Dayım ölmüş, beyefendi... Bugün bir telgraf aldım... Teessürümü bana sizlerden başka unutturacak kimse olmadığını düşünerek doğru size gittim... Sonra işte... Evde kimseyi bulamayınca buraya geldim...

Bu sözleri o anda nasıl bulup söylemiştim? Ya hiç birşey söyleyemeseydim? O zaman bu perişan halime ne mana vereceklerdi? Şüphesiz herşey anlaşılacaktı.

Annesi bana kısa bir taziye verdi. Sinâ sükût ediyor, ve bilmem hangi hissin tesirile ağlıyordu.

Babası bir parça bizden uzaklaşmıştı. Annesi de içeri çekildi. Dayanamayıp ellerini yakaladım:

— Sinâ, nereye gidiyorsun? Beni mahvettiğini hiç düşünmiyor musun?..

Diye inledim. Ellerini kurtarmağa çalışarak:

— Bırakınız rica ederim, Sahir bey, dedi. Muhitimizi ve vaziyetimizi hiç düşünmiyor musunuz?..

— Beni mahvettin Sinâ!.. Beni perişan ettin!. gitme!.. Ne olur gitme! beni yalnız bırakma!..

— Arkası var —

O dakikada bahtiyarlığımın derecesini tayin edemiyordum..

La Dame aux Camélias

Roman ve Piyesini yazan: Alexandre Dumas Fils

Hikâyesini yazan: Ragıp Şevki

Sevilen bir kadını masmavi gök, güzel kokular, çiçekler, hafif rüzgârlar, kırların veya koruların parlak uzleti kadar hiç birşey süsliyemez..

Marguerite Gautier ile Armand Duval'in aşkı da, tabiatın bahar çiçekleri, ve güneş ışıkları içindeki kucağında büyümeğe başladı. Marguerite artık herşeyi, bütün Parisi, ihtiyar kontu, tiyatroları, perestişkârlarını terketmiş, fahişelikten sıyrılarak ilâhî bir aşk kadını olmağa başlamıştı.

Paristen uzak Boujıval'de sarmaşıklarla örtülü bir ev tutmuşlardı. İkisi de burada dünyanın en büyük aşkını yaşıyorlardı.

Genç adama göre sevdiği kadından başka, dünyada her ne mevcut ise âdeta lüzumsuz yaratılmıştır.

La Dame aux Camélias ise saadetinden büsbütün sarhoştu ve bu yüzden sık sık kollarını Armand Duval'in boynuna dolayarak yalvarıyordu:

"— Düşün ki yeni bir hayatın tadına vardım. Öteki hayata dönersem ölürüm. Beni hiç terketmeyeceğini söyle, diyordu.

Günler böylece sevgi, saadet, iştiyak ve ihtiras içinde geçiyordu. Fakat arasıra genç kadının gözlerine âni yeis bulutları çöküyor, sonra dağılıyordu. Armand bu yesin menbaını öğrenmek için çok uğraştı ve nihayet anladı ki, Ladame aux Camélias, saadetini biraz daha uzatabilmek ve parasızlığını sevgilisine belli etmemek için elmaslarını rehine koymuş, şalını, arabasını satmıştı. Genç adam bunları Prudance'den öğreniyordu. Prudance, Marguerite'nin daha 30 bin frank borcu olduğunu söyliyordu.

Armand Duval bunu, eve döndüğü zaman genç kadına da acı acı anlattı. Ve artık kendisini sevmediğini, çünkü sevmiş olsa, bu ihtiyacını saklamıyacağını hatırlattı.

La Dame aux Camélias hayatında ilk defa sevdiği için, bu sevgiye para denilen menfur aleti katıştırmak istemediğini söylüyor, en temiz hislerle, en taze ve bakir fikirlerle genç adamı iknaa çalışıyor.. kollarını onun boynuna dolayarak dudaklarını sevgi ile yüzünde, dudaklarında, gözlerinde gezdiriyor, yalvarıyordu. Nihayet Armand Duval, genç kadına bütün istediklerini yapacağını, sevgi ve saadetlerini uzatmak için ona itaat edeceğini söyleyince Marguerite Gauthier çılgın bir sevince kapıldı, dansediyor, şarkılar söylüyor ve arasıra koşarak genç adamın boynuna sarılıyordu.

* * *

Armand Duval Marguerite'in aşkına o kadar dalmıştı ki babasından gelen mektuplara cevap veremez olmuştu. Nihayet M. Duval bir gün Parise çıkageldi ve oğlunu çağırttı. Genç adam, o gün sevgilisine babasını görmeğe gideceğini söyliyerek, Boujival'dan ayrıldı. Babası onu sert ve asık bir suratla karşıladı. Herşeyi biliyordu ve artık bu hayata nihayet vermesi, Marguerite Gauthier ile alâkasını kesmesi lâzımgeldiğini söyliyordu.

Armand Duval sâkin bir ifade ile anlattı ki buna imkân yoktur. Cünkü sevgilisini deli gibi sevmektedir. Onun uğruna herşeye karşı isyan etmek kuvetini kendisinde bulmaktadır.

M. Duval, bu kat'î cevaplar karşısında bavulunu hazırlattı ve asık bir suratla Paris oteline gitti.

Genç adam Boujival'e döndüğü zaman herşeyi Marguerite'e anlattı. Genç kadın bütün konuşulanları dinledikten sonra yalvararak dedi ki:

— Git, babanı ara, işlerini yoluna koymağa çalış.. ben her zaman seninim. Ailenle aranın açılmasına sebep olmak istemem. İşlerini yoluna koyduktan sonra yine bana dönersin, dedi.

Fakat Armand Duval ertesi günü babasını otelde, muhtelif yerlerde aradığı halde bulamadı. Boujival'e döndüğu zaman gece olmuştu. Marguerite'i ocağın başında dalgın ve düşünceli buldu. Bu hal, saatlerce devam etti. La Dame aux Camélias artık eskisi gibi gülmüyor, sorulan suallere derhal cevap veremiyor, üzerine çöken sakin halile genç adamda şüpheler uyandırıyordu.

Armand Duval hizmetçilere kendisi yok iken madamın bir ziyaretciyi kabul edip etmediğini, veya bir mektup alıp almadığını sordu, menfi cevap aldı. Peki amma, Marguerite'in bu yesi nereden geliyordu?

Genç kadına bunu itiraf ettirmek için ne yapmak lâzımgeldiyse yaptı. Fakat o, hep mübhem cevaplar verdi ve sabaha kadar uyuyamadı. O sabah Armand babasını görmeğe gidecekti. Gün aydınlığında kalkınca Marguerite, etrafı halka halka olan gözlerini ona çevirdi. Kesik kesik konuşmağa, arasıra garip sesler çıkarmağa başladı:

— Gidiyor musun? Bu kadar erken mi? Giderken beni hep öpeceksin değil mi? Evet, dönüp geleceksin ve beni her vakitki gibi seveceksin, yine mesut olacağız değil mi?

Genç adam onun bu haline şaşıyor, kalmak istediğini söyliyordu. Fakat, Marguerite bu teklife karşı âdeta isyan etti ve sonra birdenbire neşelendi. Ayrılırken kollarını boynuna doladı, onu iştiyakla ve bütün sevgisiyle öptü.

***

Babası genç adamı tatlı bir sesle karşıladı. Baba oğul uzun uzun konuştular.

M. Duval.

— Yeni haberlerime göre senin, başka birinin âşığı olmakdansa. Madmazel Gautier'nin âşığı olmanı tercih ederim. Diyordu ve genç adamın ikide birde saate bakmasına serzeniş ediyordu.

Armand Duval babasının bu yeni karşılayışından memnun, derhal istasyona koştu ve bir trene atlayarak Boujival'da indi. Eve yaklaşınca pencerelerde tek bir ışık göremedi. Hayret.. bu ilk defa vaki oluyordu. İçeri koşunca Nanine ona madamın Parise gittiğini söyledi.

Armand Duval oturup beklemeğe başladı. Saatler geçtikçe içine şüphe doluyor ve Marguerite'in niçin sabahleyin kendisine Parise gitmesi üzerinde ısrar ettiğini tahlile çalışıyordu. Odada dolaşıyor, pencereden yola bakıyor, bir araba gürültüsü ümit ediyordu. Gece yarısına doğru, yağmur altında dışarı fırladı. Parise gitmeğe karar vermişti. Tren yoktu. Fakat yürüye yürüye gitmeğe azmetmişti. Yağmur altında saatlerce koştu. Nihayet Antin sokaklarındaki apartmana vardı. Bütün odalar bomboştu, Marguerite yoktu, yok.. perdeler sımsıkı kapalı.. Kapıcı ona, geceleyin hususî bir kupa ile matmazel Marguerite Gautier'nin ve madam Prudance'in çıkıp gittiklerini söyledi. Genç adam Prudance'in apartmanından kendisi namına bırakılmış bir mektup buldu ve açtı. Şu satırları hayretle, korkuyle ve dehşetle okudu:

"Bu mektubu okuduğunuz saatte, Armand, başka bir adamın metresi olmuş bulunacağım. Demek ki aramızda herşey bitti. Babanızın yanına dönün dostum. Bizim bütün sefaletimizi bilmeyen afif bir genç kız olan kızkardeşinizi görmeğe gidin.. Onun yanında Marguerite Gautier denen bir fahişe kızın size verdiği ıstırabı çabuk unutursunuz."

***

İkisi de burada dünyanın en büyük aşkını yaşıyorlardı...

Armand Duval ölü gibi, bitkin, halsiz, kalpsiz ve ruhsuz babasile C.. ye döndü. Rüyalarına hep La Dame aux Camélias giriyordu. Fakat onun kahbece aldatışı, kalbini nihayetsiz bir ıstırap içinde kurutuyordu. Günlerce av peşinde kırlarda dolaştığı halde onu unutamıyordu. Ya onu sevmek, ya nefret etmek istiyordu. Onu görmek iştiyakile kavruluyordu.

Nihayet bir gün trene atlayıp Parise geldi. Daha o gün Marguerite Gautier'i bir kaldırımda bir arkadaşile kolkola gördü. Genç kadın onu görünce sapsarı kesildi ve dudaklarında sinirli bir gülümseme gezindi. Fakat Armand Duval, kalbinin şiddetli çarpıntısına rağmen yüzüne soğuk bir ifade vererek geçti.

Armand o akşam Prudance'i görmeğe gitti. Gayet tabiî görünmeğe çalışıyor, o gün Marguerite'in yanında gördüğü genç kızın kim olduğunu, nerede oturduğunu soruyordu. Prudance bütün suallerine cevap verdikten sonra Marguerite'nin kendisine geldiği zaman sapsarı olduğunu, düşüp bayılacak gibi titrediğini söyledi. Genç adam hep istihfafla konuşuyor, artık onu unuttuğunu, böyle bir kızın kendisine oynayacağı oyunu daha evvel beklemesi lâzım geldiğini anlatıyordu.

Armand Duval'ın gözleri hırs yaşları, kalbi intikam ile dolu idi.. ve nihayet teslim etmişti ki, Marguerite diğer bütün fahişeler gibi bir fahişe idi.

Ona balolarda rasgeliyordu. O soğuk soğuk selâm veriyor, sonra Parise ilk geldiği gün Marguerite'in kolunda gördüğü arkadaşı Olymps ile dansediyordu. Olymps onun metresi olmuştu. Böylece Marguerite'i öldüresiye hırslandırıyor, zavallı La Dame aux Camélias her baloda yüzü sapsarı, halsiz, bitkin çıkıp gidiyordu. Bu yüzden artık balolara da gelmez olmuştu.

Nihayet Prudance bir gün gelip genç adama, Marguerite'in kendisini görmek istediğini ve apartmanında kabul edeceğini söyledi.

Armand Duval sert bir sesle:

— Hayır, dedi. Ben onun apartmanına gidemem. İstiyorsa o benim oturduğum yere gelsin!. Meselâ bu gece hiç dışarı çıkmayacağım! dedi.

Prudance derhal ayağa kalktı ve bunu Marguerite'e haber vermeğe gittiğini söyledi.

***

Gece saat dokuza doğru kapı vuruldu. Armand Duval kalbi duracakmış gibi, heyecan içinde ayağa fırladı. Düşmemek için duvara tutundu ve yürüdü. Kapı açılınca Marguerite siyahlar giymiş, yüzü bir tül ile örtülü göründü. Tülünü kaldırdığı zaman yüzünün bir mermer gibi beyaz olduğu meydana çıktı.

— İşte geldim Armand, dedi. Beni görmek istemişsiniz ve ben de geldim.

Sesi titriyor ve ölü gibi sallanıyordu. Gözlerinden dudaklarının kenarına iri yaşlar akıyordu. Düşmemek için bir koltuğu tutarak ağlayan bir sesle:

— Bana çok fenalık ettiniz, dedi. Halbuki ben size birşey yapmadım.

— Hiç birşey mi?

— Hâdiselerin yapmağa mecbur kıldığından başka hiç birşey..

Bir kanapeye oturmuştu. Kesik ve halsiz bir sesle:

— Bana ıstırap verdiniz, beni hırpaladınız, artık merhamet istiyorum. Artık tahammülüm kalmadı Armand!...

(Arkası 24 üncü sayfada)

1937 Yılı Arkamızda Bırakırken Neler Düşünüyoruz?

Furuzan Tekil

— Geçen sayının mabad ve sonu —

Haftaymde elindeki uzun sopasını parmakları ucunda çevire çevire geçen bando şefi kısa kısa adımlarla peşinde elli musiki âleti çalan birtakım süslü insanları sahada dolaştırıyor. Bu, İngiliz haftaymının en göze çarpan hâdisesidir.

Çekler istirahat odasında çamurdan çok şikâyet ediyor. Onların oyunu top kontroluna bağlıdır. Çamur buna mâni oluyor ve oyunda hâkimiyetleri kalmıyor.

İngilizler ise gol adedini arttırmaktan emindirler. Gol yemekten hiç korkuları kalmamış, çünkü birinci haftaymda Çeklerin yıldırım gibi kalelerine inivermelerine rağmen topu bir türlü kaleye atamadıklarını gördüler.. Bakalım..

* * *

Takımlar dizildiği vakit İngilizlerin yine değişiklik yaptıklarını hemen gördük. Birinci golü yapan sağhaf Grayton sağaçığa, Matthews sağiç yerine ve Mills de santrada.. Hall sağ haf oynıyacak.. Çekler aynı, yalnız Planicka arkadaşlarına kısa kısa bazı talimat veriyor: Anlaşılan bu 34 yaşındaki tecrübeli Çek oyuncusu, bilgisi ile İngilizleri yenmek istiyor.

Oyun bu sefer tamamile müsavi şerait altında geçiyor. Çünkü Çekler adama adam oynadıktan başka santrforlarını geri alarak dört for ile oynamağa başladılar. Bu çok tuhaf bir değişiklik oldu.. Fakat bütün bu takdirlere rağmen ele avuca sığmayan Matthews onüçüncü dakikada İngilizlerin dördüncü golünü yapmaz mı? İngiltere 4 — Çekler 2.

Yeniden mırıltılar duyuyoruz: (Acaba yarım düzüneye çıkar mı?) Hayır efendim hayır, bunlar, yani Çekler bir kaleden diğerine topu adetâ bir ipe bağlamış gibi geçiriyorlar. Ve eğer içler iyi vaziyette iseler hiç şakaları yok.. Nitekim yirminci dakikada Çeklerin orta akıncısı Zemon İngiliz beki ile bir hayli çekiştikten sonra topu kaptı ve kaleciyi de yerde bırakarak İngiliz kalesine daldı ve yere şöyle bir oturdu.. Hani insanın (beğime bir kabve) diyeceği geliyor. Sonra da İngiliz kalecisine (bir şilte)...

İngiltere 4 — Çekler 3..

Oyun çılgın bir hal aldı. Soğukkanlı İngiliz oyuncular hep değişen hareketlerile, Çekler artık çamuru da yenen tekniklerile sahada mekik dokuyorlar. Halk ayakta. Bu maç bizim soğukkanlı conileri bile zıvanadan çıkardı... Aman aman... Bir Çek akını, tiktak.. Tiktak.. İngilizler yerlere uzanarak topu kesmeğe çalışıyorlar. Fakat Çeklerin bu çok iyi tanıdığınız kayak ve durdurulamıvan hesaplı pasları İngiliz kalesini buldu. Oyunun bitmesine 13 dakika var. Solaçık Puc geriye doğru, fakat yerden olmak üzere Nejedly'e bir pas geçirdi. Dedim ya müsait vaziyet buldu mu Çek orta oyuncuları hiç fırsat kaçırmazlar. İşte Nejdly de topa öyle bir dokundu ki, kalede dağil meşhur İngiliz Woodley, bir de Planicka olsaydı tutamazlardı bu plâseyi... İngiltere 4 — Çekoslovakya 4..

Oyun son derece kızıştı. Bu şaka değil.. Bir gol her iki tarafı da harap edebilir. Bu esnada İngiliz kalesi büyük bir tehlike geçirdi. İşte burada Çeklerle İngilizlerin büyük bir farkını gördüm. İngilizler hiç soğukkanlılıklarını bozmadılar. Çek açıkları boş, fakat İngiliz müdafileri kafa oyunlarına hâkim.. Derin ve uzun paslarla topu açıklara yetiştiriyororlar. Onlar da ne ortalar yapıyorlar ne ortalar.. Halbuki Çekler bu sefer hesap oyununu bıraktılar ve her oyuncu (bir golü) atmak için şahsî hareketlere kalktılar. Malûm ya oyunu kaybetseler bile her Çek oyuncusu bu oyun için (50) Türk lirası alacak... İcabeden oyuncu ise bir (50) daha alacak. Bu, Çekleri bitirdi, fazla para hırsı oyunlarını bozdu. Ve işte oyunun bitmesine altı dakika varken Matthews saha ortasından kendine şüt çekecek bir dakika buldu ve dayandı. Meşhur Planicka'yı havada gördük. Adeta bir kuş gibi uçuyordu. Top mutlaka elinde kalacaktı. Fakat, aksilik bu ya.. Çek beki Kostalek'in göğsüne çarpan top istikametini değiştirdi ve zavallı Plenicka elleri boş yere kapanırken top da sırıta sırıta köşeden içeri giriverdi!.

Hem Planicka hem Kostalek dövünüyorlar. Fakat nafile.. Kalan beş dakikada Çekleri yine müthiş paslarla ilerliyor gördük Fakat karanlık okadar fazlalaştı ki biz (35) metre ilerimizi görememeğe başladık. Oyuncular da aynı halde olsalar gerek. Bütün didinmeler, çarpışmalar arasında maç biterken hakem dokuz gol düdüğüne bir de (geçmiş olsun) düdüğü çaldı..

İngilizler yine vartayı atlattılar... Avusturya, Almanya, İtalya, Fransa, Çekoslovakyadan hiçbiri İngiliz takımını İngilterede yenemediler.

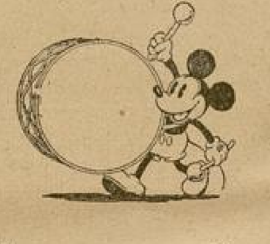

Öğretmenler İçin

DERS NOTLARI

ve

Talebeyi Görme Araştırma

DEFTERİ

30 - 40 - 50 - 60 - 70 - 80

Talebelik

Olarak, yeni ders taksimatına ve müfredat programlarına uygun olarak tertip edilmiştir. Resimli Ay Matbaasından arayınız!..

SİNEMA

Çarlston Şampiyonu Bir Yıldız:
GİNGER ROGERS

«Karyoka» nın bu güzel yaratıcısına hemen hemen bütün erkekler âşık.. Hele gençler arasında bu sevgi salgın bir hastalık halinde.. Ginger Rogersin gönüllerdeki sevgisi bundan birkaç sene evvel «42ci sokak» ile başlamış ve «Altın arıyan kızlar» ile genişlemişti. Mikrop gittikçe sirayet sahasını arttırdı. Çünkü Ginger eskisinden çok daha sık beyaz perde üzerinde görünüyordu.

Sevimli genç kız Amerika Birleşik hükûmetlerinden Missuri cumhuriyeti çevresinde «İstiklâl» kasabasında doğdu. Küçüklüğündenberi siyah saçlı, bembeyaz yüzlü bir trajedi artisti olmıya heves ediyordu. Ne yazık ki, kendi saçları sarı, hattâ kırmızıya çalar şekilde sarıydı. Burnunu da biraz kusurlu bulduğu ve yüzünde de çiller, lekeler bulunduğu için bu çirkinlikle artist olamıyacağına hükmetmiş ve öğretmenlik etmiye karar vermişti. Öğretmenlik etmek için güzel bir yüz ve güzel bir vücuda ihtiyaç yoktu Burnuna bir gözlük yerleştirir, uzun saçlarını ensesinde toplar, kendisine bir öğretmen otoritesi verebilirdi.

Fakat Ginger kendisini aldatıyor ve ondan başka bu tesellinin boş olduğunu bilen biri daha bulunuyordu. O da annesiydi. Onun için kızı daha henüz on yaşında iken yüzünün çillerini gidermek üzre ona bal maskesi yapıyor, vücudunu inceltmek ve düzeltmek için bir takım beden hareketleri öğretiyordu. İleriyi çok iyi gören anne, bugün isteğine nail olmuş bir vaziyettedir. Çünkü Ginger Holivudun en güzel tenli ve en mütenasip vücutlu artislerinden biridir.

Çarliston Şampiyonu

Ginger 17 yaşındayken dünya üzerinde çok mühim bir hâdise cereyan etti:

Çarlston çılgınlığı.. Avrupa ve Amerikanın bütün insanlarını teshir eden bu acaip dans, Gingeri de hüküm ve nüfuzu altına almıştı. Genç kız, Teksas Üniversitesinde vermek üzere olduğu imtihanları bile ihmal ederek eski bir palyaçodan bu dansı öğrenmiye koyuldu.

Bir müddet sonra bütün Amerika cumhuriyetleri arasında bir çarlston müsabakası açılmıştı. Ginger bu müsabakaya girerek evvelâ Teksas birinciliğini, sonra da bütün Amerika şampiyonluğunu kazandı. Bu muvaffakiyet ona dört hafta sürecek bir iş temin etti. Haftada yüz dolar kazancı oluyordu. Cingerin ilk servet mayası bu damlalarla kuruldu.

Artık okulu unutmuştu. 400 doları, vaktile biriktirmiş olduğu birkaç kuruşun üstüne koyarak annesile birlikte Nevyorka gitti. Şu veya bu tiyatroya kapılanmak ümidile bütün paraları yiyip bitirdi.

Artık cebinde metelik ve kalbinde ümit kalmamıştı. Onun için kendisine teklif olunan pek küçük bir vazifeyi kabul ederek turneye çıkan küçük kumpanyalardan birine girdi. Oradan dönünce de Brodway ve Holivudda birkaç küçük role çıkmıya muvaffak oldu. Fakat işleri muntazam gitmiyor, bazan haftalarca aylarca kazançsız kalıyordu.

Annesi bedbin değildi. O vakit kendisine, kızını bu hayattan çekmeyi tavsiye eden bir dostuna:

— Bu gibi meraklar, geçirilmesi mecburî bazı hastalıklara benzerler, binaenaleyh sonradan nüksedip onu rahatsız edeceğine, şimdi hükmünü ifa etsin de, kızımın yakasını bıraksın, daha iyi!

Ginger on sekiz yaşındayken sahne arkadaşlarından birile Jack Pepperle evlendi. Bu izdivaç, çok garip bir tesadüfün eseriydi. Çünkü Ginger ismi İngilizcede «zencefil» manasına geliyordu. Kocasınınki de biber..

Bu iki kuvvetli baharlı madde bir arada uzun zaman duramadı.. Ginger yirmi yaşındayken kocasından ayrıldı ve genç yaşında dul kaldı.

Gingerin Aşkları

Ginger hayatında üç kuvvetli aşk geçirmiştir. Birinci ilk kocası Jack Pepperin sevgisi, ikincisi yine rejisör Melvyn Le Roye olan alâkası.. Bu rabıta, tam üç uzun sene sürmüştü. Fakat aralarında hiç bir zaman izdivaç mevzuu bahsolmamıştı. Çünkü Melvyn de ilk karısından ayrılmış olduğu için, her ikisi de evlenme şinden korkuyorlardı. Bir aralık rejisörün işleri çoğalınca Gingeri ihmal etmiye başladı. Hattâ Paul Muni ile çevirdiği «Ben bir pranga kaçağıyım» filmi ona sonsuz bir zafer ve muvaffakiyet temin edince, büsbütün başı döndü. Sevgilisini tamamile unutarak başka kadınlara iltifat etmiye başladı. Bunun üzerine Ginger de intikam almak için, ötedenberi kendisile alâkadar olan zengin film âmili Howard Huguesle yaşamıya başladı.

Asıl işin hem feci, hem de komik tarafı «42 in sokak» filmi çekilirken cereyan etti. Bu filmi Melvyn Le Roy idare ediyor, Ginger de orada mühim bir rol oynuyordu. Herkes bu eski iki âşıkın kordelânın mühim sahnelerinde karşı karşıya geldikleri zaman ne yapacaklarını pek merak ediyorlardı.

Acaba biribirlerine tamamile yabancı mı kalacaklar, yoksa eski sevgileri yeniden ateşlenecek mi?

İş ne birinci, ne de ikinci şekil deceryan etti. Bilâkis alelâde dost olarak birlikte çalıştılar ve Melvyn genç artistin kendini gösterebilmesi için fırsatlar meydana çıkarmaktan geri kalmadı.

Üçüncü aşkı Lew Ayresle olan sevişmesidir.

Yeni bir yuva

Lew ile Gingerin ilk âşıkane randevusu 10 Mart 1933 te vuku bulmuştur. İki artistin hususî hayatlarına taallûk eden bir vakanın bu derece teferrüatına kim vakıf olabilmiş ki, böyle gayet sarih bir tarih tesbit olunmuş diyeceksiniz, değil mi? Çok basit.. Çünkü onların ilk buluştukları gün Kaliforniyada vukua gelen oldukça kuvvetli bir zelzele gününe tesadüf eder. Bunun için herkesin hatırında kalmıştır.

İki sene iki genç çok kuvvetli seviştiler. Hemen her yerde beraber görünüyorlardı. Madam Roger ilk zamanlar bu aşkı da diğerleri gibi çocukcasına bir heves zannederek gülüyordu. Fakat bir gün kızının elinde bir yemek kitabı görünce meselenin ciddî olduğuna kanaat getirdi.

Nihayet Lew ile Ginger 1934 senesi İkinciteşrininin 14 üncü günü evlendiler. Bu izdivaç sade iki meşhur ismi biribirine bağlıyan bir törenden ibaret değildi. Hayatlarını biribirine raptetmeği uzun uzun düşündükten sonra karar altına almış bir erkekle bir kadını birleştiriyordu.

Çocukluğunda ve gençliğinin ilk zaflarında çok gürültülü ve fırtınalı bir hayat yaşamış olan Ginger şimdi çok sakin ve mes'ud bir hayat sürmektedir. Çünkü şefkatli bir annesi, muhabbetli bir kocası, güzel bir evi ve dünyayı tutan bir şöhreti var.

Fakat insanlar muayyen bir ümidin peşinde koşmakta devam etmekten zevk almadıkları gün hayatlarının zevki kalmaz. Onun için Gingerin bugün yegâne gayesi sinemada İngiltere Kraliçesi Elizabethi yaşatmaktadır. Bu merakın ona nereden geldiğini soracak olursanız, tatlı bir tebessümle size şu cevabı verir:

— Benim gibi o da koyu bir sarışındı da ondan!

ÇOCUK

Türk çocuğunun bilgisini, seviyesini yükseltmek.. Ona, Atatürk rejimini tanıtmak ve sevdirmek ülküler yle (Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Merkezi) tarafından çıkarılır haftalık bir dergidir.

Hiçbir maddî menfaat gözetilmiyen bu dergiye, çocuk ruhunu, çocuk zevkini, çocuk ihtiyacını en yakından tanıyan yazıcıların yardımı temin olunmuştur. Yavrunuz (Çocuk) dergisini gülerek, eğlenerek okurken, birçok yeni bilgiler ve iyi huylar edinecektir. Çocuğu olan aileler, her hafta mutlaka bir (Çocuk) almalıdırlar. Yavrunuza bundan güzel bir hediye olamaz!

İSTIRANCA ETEKLERİ

— Başı 7 inci sayfda —

Genç kadın ikisine de ürkek bakışlarla uzun uzun baktı. Çağırıldıkları zaman iki kanatlı tahta kapının eşiğinde Cevat karısına yer verdi.

Onlar, yeni bir hayata doğru yürümek için beraberce bir eşikten daha geçtiler.

Biraz geride kalan yüzbaşının arkadan çok acı bir görünüşü vardı.

Hele küçük kadın.. siyah tayyörleri içinde büsbütün inceleşen vücudu, az kenarlı siyah şapkasının çerçevelediği yüzünde ürkek bakışları, soluk dudakları ve şakaklarında titreşen ipek gibi yumuşak, dağınık saçları ile ne kadar yürek parçalayan bir görünüşle geçip gitmişti.

Kapanan kapı arkasında Nahitle Nesrin yalnız kaldılar. Bir tahta kanapeye yanyana oturdular, hiç konuşmuyorlardı. Gözleri kapıya dikilmiş, nihayetsiz bir üzüntü içinde içerde geçen şeyleri düşünüyorlardı.

Kim olduğunu bilmedikleri genç bir işyar, cigarasını yakmak bahanesi lie yavaşca yanlarına sokuldu:

— Belki de şimdi içerden tamamen anlaşmış olarak çıkacaklar. Çünkü buraya işi düşenlerin çoğu böyle oldu. Hâkimin sözlerinde insanın aklını başına getiren bir tesir vardır!

Nahit genç çocuğu cevapsız bırakmamak için birşeyler söyledi.

Nesrin içinden binbir türlü fena duyguların dile geldiğini duyuyor; haykırmamak,. haksızlığa, kalpsizliğe, vicdansız en şeyin çiğnenip geçmişine isyan etmemek için kendini zor tutuyordu..

***

Hâkim, resmî elbisesinin önünü kavuşturarak yerine geçmişti.

Karşısında, tam iki yıldır görüp beğendiği, en üst ve en güzel bir kadın diye düşündüğü Berrine baktı. Yüzbaşı Cevadın yanında bu küçük kadının duruşu öyle hazin bir şeydi ki,. O eski penbe yüz solmuş, tatlı bakışlı gözler bulanmış, canlı omuzları darlaşmış ve başı; o her zaman mağrur, muzaffer bir kadın ihtişamı ile kendisini herşeyin üstünde gösteren güzel başı eğilmişti.

Berrinin çektiklerini anlamak için yüzüne bir kere bakmak yeterdi.

Bir türlü gözlerini takıldığı yerden alamıyor; ne yanındaki adama.. yakın günlere kadar dünyada en güvendiği kocasına, ne de hâkimin sözlerini dinlerken yüzüne bakabiliyordu.

Hâkim, sararmış yüzünde iki canlı dua gibi titriyen gözlerini ikisine dikmiş, hazin, içe dokunan bir sesle; yuvadan, anlaşmış insanların yarattıkları saadet erden, yavrulardan, birşeye bağlılığın üstün zevkinden bahsediyordu.

— Çok yaşadım, birçok yer gezdim, diyordu. Zaman zaman sizin gibi birçok gence öğütler verdim. Fakat inanınız ki, hiçbir gün yüreğimin böyle parçalandığını hissetmedim Siz ki... İkiniz de biribirine çok yakışan, anlaşmış, kuvetle bağlanmış, yuvanızda herkesi imrendiren bir ahenk yaratmış, yavrular yetiştirmiş iki insansınız.

Bazı yaz akşamları kırlarda dolaştığınızı karımla görürdük. Çocuğumuz olmadı. Biz sessiz bir ömrü, yine sessiz sürmüş iki ihtiyarız. İnsanların arasına çok karışmış değiliz. Sizi uzaktan seyrederken gözlerimizden tatlı tatlı yaşlar dökülürdü. Hanım kızımıza kendi çocuğumuz, biricik evlâdımızmış gibi bir gözle bakar; onun kocasının kolunda bütün kaygıları geriye atmaktan gelen bir saadet içinde gülüp söylediğini görür; biz de onun saadeti ile mesut olurduk.

Yuvanızdaki fırtına, bizim de durgun hayatımızı dalgalandırdı, karıştırdı çocuklar. Yapmayın! yazıktır, günahtır. Vazgeçin boş heveslerden yavrularım. Dünyada aşktan üstün kuvvetler de vardır. Yavrularınıza dönün. Eski sıcak yuvanızda bütün emellerinizi onların başlarına bağlayın. Göreceksiniz, herşey unutulacak. Tabiatta olduğu gibi, insan ruhlarında da zaman zaman bir sam yeli eser. Çiçeklerin, dalların bu esişle sararıp solmamalarına imkân yok. Fakat biz insanlar, bir anda kaderimizin yolunu, irademizle değiştirmeğe kadir insanlarız.

İkisi de önlerine bakarak dinliyorlardı.

Berrinin gözleri yaşlarla dolmuştu.Neler işitiyordu? Temeli çöken bir yuvanın yeniden kurulmasına hiç imkân kalmamış mı idi? Cevat öyle şeyler yapmıştı ki.. aralarındaki kapı müebbeden kapanmış; bu kapıyı hareket ettiren kuvvet; onarılmaz bir şekilde kırılmış, parçalanmıştı.

Fakat yine genç kadın içinden titriye titriye, utana utana düşünüyordu:

«Cevat ellerime sarılır; gözyaşları içinde herşeyi silmeğe, unutturmağa söz verirse, pek elîm olmakla beraber ona dönebilirim. Gerçi bu dönüş; gururum, haysiyetim bahasına olur. Fakat yıllarca herşeyi..

— Arkası var —

Binicilik Okulu

— Başı 5 inci sayfada —

Grup grup talim gören genç subaylar, atları öğretmenlerinin direktifi dahilinde koşturuyorlar, atlatıyorlar.

Bu arada Rekor fotoğrafhanesi sahiplerinden bay Vahit Kutsal cesarete gelmiş, mütemadiyen resimler çekiyordu.

***

Talim bitmişti, genç subayların neşesinden istifade etmek arzusiyle, onların misafir salonuna girdim.

Etrafımı saran gençlere ilk sualim şu oldu.

— Harbiyeden ayrıldıktan sonraki heyecanlarınızdan biraz bahseder misiniz?

Hepsinin gözlerinde bitmez tükenmez bir neşe, sağlık fışkıran yarsubaylar:

— Harbiyede süvari sınıfına ayrıldık. Fakat, atla talim az görüyorduk. Halbuki, şimdi.. Sabahtan akşama kadar, kalbimizde binbir hayallerle yaşattığımız mesleğimizin derslerini görüyoruz.

Son diplomamızı bu meslek okulundan alacağız, dediler.

Her yiğitin kalbinde bir aslan yatar, derler... Bu gençlerin de kalplerinde güzel bir küheylânın hayali yatıyor.

Ordunun bu genç akıncıları, bu mesleğe sahip oldukları gibi, Cumhuriyet hükûmetinin haralarında yetişmiş en iyi cins atlara da malik olacakları muhakkaktır.

***

Okulun kıymetli müdürüne, öğretmenlerine ve genç subaylarına veda ederek bu samimî mesaî havasından ayrıldım.

Hılkatın Esrarı Anlaşıldı

— Başı 3 üncü sayfada —

nanın da erkek çocuk doğumu lehine büyük tesiri vardır. Evlenmemiş kadınlardan doğan çocuklar çok defa oğlan olur. Çünkü böyle kadınlar, gebeliği kendileri için bir suç saydıklarından kendilerine iyi bakamazlar.

Musevi kadınlarda da erkek doğumunun kız doğumundan fazla olduğu göze çarpar. Bunun da sebebi gebe musevi kadınların kendilerine daha iyi bakmalarında aranabilir.

Yalnız şurasına dikkat etmelidir ki, bu yazdıklarımızın müstesnaları da vardır. Fen burada büyük ihtimallere dayanarak hareket etmiştir.

Makaleyi bitirmezden evvel çok meraklı bir suale de cevap verelim:

Mademki erkek çocukları hasıl eden (Y) işaretli tohumlardır. Fen daha ileri gidip te (X) ve (Y) işaretli tohumları ayıramaz mı ?. Bu suretle istenildiği zaman kız, arzu edildiği zaman oğlan çocuğa sahip olmak mümkün olamaz mı ?.

Buna verilecek cevap «evet» dir. Bugün lâboratuvarlarda bu yolda tecrübeler yapılıyor ve bu tecrübelerin muvaffakıyetle neticeleneceği de anlaşılıyor.

Demekki yakında ısmarlama çocuğa sahip olmak ta mümkün olacaktır.

Tangolar Kıralı Eduardo Bianco ile Bir Mülâkat

Konuşan : *Yaşar Sihay*

Dört sene evvelsi Türkiyeyi orkestrasiyle ziyaret ederek Büyük Şefimizin teveccühlerini kazanmış olan Cenubî Amerika ve Avrup nın Tangolar Kralı adıyle anılan Eduardo Bianco, yılbaşındanberi Park Otelde çalmakta idi. Durmadan ve oturmadan, Amerika - Avrupa ve Asya arasında mekik dokur gibi dolaşan büyük bestekârla bir masada oturuyoruz. Bizlere geçirmiş olduğu muhtelif maceralarını anlatıyordu. Fırsattan istifade ederek :

Birkaç sual sorabilir miyim? dedim, güldü.

— Bilhassa gazetecilere karşı çok büyük bir sevgim vardır. Hemen hemen her uğradığım memlekette benim ilk karşılaşmış olduğum kimseler onlar olmuşlardır...

— Siz ki, dünyanın her tarafını dolaşıyorsunuz, gezdiğiniz memleketlerin iktısadî vaziyetlerini nasıl buldunuz ?

— Şunu açıkça söyliye bilirim: Çok fena. Ben de bunun sebeplerini her gittiğim yerde sordum. Aldığım cevaplar : İspanya ve Japon - Çin muharebesi oldu.

— Bizim memleketimizi bu memleketlere nisbeten nasıl buldunuz ?

— Bütün dolaştığım memleketler içerisinde en âsude ve tabiî hayatı Atatürk Türkiyesinde buldum. Çok mesut günler yaşıyorsunuz. Amerikada, Avrupada ve Asyanın her köşesinde Atatürk her dakika yadedilmektedir.

— Halkımızın Garp musikisine karşı olan alâkasını nasıl buldunuz ?

— Bilhassa, bu seferki gelişimde çok dikkat ettim. Bilhassa Arjantin musikisine Türkler, Avrupalılardan daha fazla rağbet gösteriyorlar. Bunun en canlı misali de burada bir Tangoyu, dinleyicilerin arzusiyle yedi sekiz kere tekrar edişimizdir.

— İstanbulda işleriniz nasıl gidiyor, Türkiyede çok kalacak mısınız ?

— İstanbuldaki işlerimden çok memnunum. Şen halkının bana göstermiş olduğu alâkaya nasıl teşekkür edebileceğimi bilemiyorum. Geldiğimdenberi birçok tekliflerle karşılaştım. Ayın 18ci günü Ankaraya gideceğim. İzmirden de teklifler vaki oldu. Şayet mutabakat hasıl olursa Şubat sonlarına kadar Türkiyede kalacağımı zannediyorum. Bu turneden sonra, tekrar İstanbula döneceğim.

— Amerika Reisicumhuru Bay Rozvelde bestelemiş olduğunuz Corazon tangosu gibi, bir Atatürk tangosu bestelemekte olduğunuzu işitttik, doğru mudur ?

— Evet. Büyük bir emek sarfederek bir tango besteledim. Bunu müsadeleriyle kendilerine ithaf edeceğim. Herşeyi hazırdır. Ve bu tango benim en büyük süksem olacaktır.

— Atatürk hakkındaki duygularınızı söyliyebilir misiniz ?

Tangolar Kıralı Eduardo Bianco

— Hayhay. Senelerdenberi memleket memleket dolaşıyorum. Bu vesile ile birçok sosyetelere de girdim. Muhtelif sınıf halkla temas ettim. Bütün bu yerlerde işitmiş olduğum hayranlıkları tariften kendimi âciz buluyorum. Yirminci asrın üç büyük inkılâpçı şahsiyeti vardır. Fakat, bunların içerisinde en fazla anılan Atatürktür. Nasıl söyliyeyim bilmem ki, halâ bundan dört sene evvelsi Çankayada, benim Atatürke verdiğim konserler bir ninni gibi kulaklarımda çınlıyor. Bilhassa, gözlerindeki keskin bakış halâ gözlerimde canlanıyor.

— İstanbulu bu seferki gelişinizde nasıl buldunuz ?

— Üç sene zarfında yapılan değişiklikler gözden kaçmıyor. Bilhassa, İtalyada ve Fransada yeni Ankaradan sitayişle bahsedildiğini işittim. Orasını biran evvel görebilmek için can atıyorum.

— Eserlerinizin içerisinde en fazla rağbet kazananlar hangileridir?

— Şimdiye kadar en fazla alkışlanmış olan sabık İspanya kralı on üçüncü Alfonsa ithaf etmiş olduğum Pligario tangosudur. Bir sene zarfında iki milyon Frank hasılat temin etmiştir. Bu sefer ise, Yunan kralı Sa Majeste ikinci Jorja ithaf etmiş olduğum Distino tangosu ise ümidimin fevkinde bir sükse temin etmiştir. Bu eser de Yunanistandan sonra ilk defa Türkiyede hızla yayılmıya başlamıştır.

Ayrılırken İstanbullulara addio demiyorum, arivederci diyorum. Yani Allahısmarladık değil, inşallah tekrar görüşürüz, diyerek ayrılıyorum.

— Kendinize bir hayat arkadaşı buldunuz mu ?

— Mesleğime olan aşkım beni şimdiye kadar kadınlarla alâkadar etmemişti. Fakat, birkaç ay evvelsi sevgili annemin ölmesi şimdi bana bu ihtiyacı hissettiriyor. 23 senedir şerefimle çalıştım. Artık kendime uygun bir hayat arkadaşı bulursam sanat hayatından ayrılıp, Tanrı eğer ister de baba olursam, bütün hayatımı yuvama hasredeceğim.

— Hayat arkadaşınızı hangi memleketten bulmak arzusundasınız ?

— İdeal bir kadın arıyorum. Bu kadını mümkün olursa modern Türkiyede arıyorum. Size bu sözlerim bir parça da Amerikanvarî gelecek amma ne yapayım bu da benim arzum...

KIRMIZI BALIKLAR

YAZAN:

CAHİT UÇUK

№ : 11

Filiz, bu kanat gibi gerilen kolun himayesinde, duyulabilen keyiflerin en büyüğüne kavuşmuş, omuzu onun göğsünde, başı boynuna yıkık duruyordu.

Önlerinden, yalnız karanlık silûetleri görünen yüksek ağaçlı bahçeler, tepelerinde yıldızlar parlıyan dağlar, karanlıkta ışıldayan dereler geçip gidiyordu.

Pencereden dolan rüzgâr, Filizin saçlarını uçurarak, Hasanın yüzüne, dudaklarına sürüyordu.

Filiz, yine, güzel bir rüyaya dalmış gibiydi. Trenin durduğu istasyonları tanımıyor, Hasanın kolu altında bilmediği uzak diyarlara gidiyor hissine kapılıyordu.

Tren, karanlıklar, ışıklar içinde ilerledikçe, Filizin yüreğine, bu rüyadan ayılmak korkusu doluyordu. Tren bir yerde duracak, Hasan onun yanından ayrılacaktı. Gözlerine akmak isteyen yaşlar yükseliyordu. Ağlamaktan, zayıf görünmekten ürkerek, başını pencereden uzattı.

Lôkomotifin bacası, kıvılcım püskürüyordu. Yaşlardan kurtulmak için rüzgâra tuttuğu gözlerine bir kurum parçası girdi.

Hasan, onun geriye kaçması, gözlerinden akan yaşlarla şaşırdı :

— Ne oldun Filiz?

Genç kız, gözüne girdiği için, kurum parçasına minnet duyarak, rahat rahat ağlıyordu.

Hasan, onu kolundan sarsarak, tekrar sordu:

— Ne var yavrum? Niçin gözlerin yaşlı?..

Filiz, sol gözünü göstererek güldü :

— Gözüme kurum kaçtı...

Hasan, parmağının ucuyla, onun çenesini kaldırarak, yüzünü koridorun lâmbasına tuttu:

— Aç gözünü Filiz!..

Ufacık kurum parçası, kirpiklerinin dibinde duruyordu. Hasan, cebinden çıkardığı temiz mendille onu aldı.

Filizin uzun kirpikleri ıslanmıştı. Hasanın göğsüne sokularak, fısıldadı :

— Sen olmasaydın ben ne yapardım?..

Hasan, gülerek, onu göğsünde sıktı:

— İçeri girelim mi Filiz?

Kompartmana girince sevindiler. Gözlüklü yolcu ve öbürleri inmişler, kırmızı kadife döşemeli, loş ışıklı kompartman onlara kalmıştı.

— 2 —

Filiz eve girince, annesi, onu merakla karşıladı :

— Nerede kaldın yavrum ?

Genç kız, koşarak, annesinin boynuna sarıldı :

— Affet anneciğim. Seni üzdüm değil mi?

— Saat sekiz buçuk kızım. Merak etmez olur muyum hiç ?

Beraberce salona girdiler. Sofra kurulmuştu. Filiz, sevinerek annesine baktı. Onun gözlerindeki merak sönmemişti.

— Karnım okadar aç ki anne !..

— Hemen yiyelim.

Filiz, dışarı çıktı. Biraz sonra yüzü nemli, şakakları ve alnının saçları ıslak olarak içeri girdi, sofraya oturdu.

Annesi, onun tabağına yemek verirken sordu :

— Bu gün nereye gittin Filiz ?

Genç kız, elinde çatalı duraladı. O zamana kadar sakladığı, Hasanla ilk gezintisini ve bu günkünü anlatmak için dudakları yanıyordu.

Fakat bambaşka birşey söyledi :

— Çok mesudum anne...

Annesi, kızının güneşten yanarak kızarmış yanaklarına, içleri neşeyle parlıyan gözlerine baktı.

—Anne, ben bu gün Hasanla beraberdim... Bunun için çok mesudum... Sana söylemek istemiyordum. Daha doğrusu, utanıyordum. Fakat böyle işte. Belki hiç iyi bir iş değil !..

Annesi, hayretle onu dinliyordu. Genç kız, kelimelerin üzerinde durarak, düşünerek, ağır ağır hepsini anlattı.

Yemeği unutmuşlardı. Filiz, susunca; annesi, onun neşesini kırmaktan çekinen bir sesle :

— Yavrum, dedi, akıllı kızsın. İstediğin gibi hareket etmekte serbestsin, fakat nasıl olur çocuğum ? Senin gibi ağırbaşlı, çalışkan bir genç kız, öyle havaî bir erkekle nasıl evlenir ?.. Bu evlenmenin sonu, sizi saadete götürebilir mi ? İlk anlattıklarına göre, bu genç adam, bağlanılabilecek bir karaktere sahip değil...

Filizin neşesi birdenbire kaçmış, yüzünün rengi, gözlerinin pırıltısı sönmüştü. Cevap vermiyerek isteksiz isteksiz yemeğini yedi.

Sofradan kalkınca, canı hiçbir şeyle uğraşmak, okumak, elişi yapmak istemiyordu. Açık pencereden ılık yaz gecesinin okşayıcı rüzgârı doluyordu. Kenardaki çiçekler, odanın saman rengi aydınlığı, başının içindeki âlemi bozuyor, evinin alışık olduğu sükûneti, kalbindeki arzuların yakınlığından onu ayırıyor, uzaklaştırıyordu. Göze görünmiyen dudaklar :

— İmkânsız !. İmkânsız !..

Diye bağırıyorlardı sanki... Yüzünün rengi sararmış, alt dudağını hafifçe ısırarak, odanın içinde boydan boya dolaşıyordu.

Annesi, kızının neşesini kaçırdığına, yüreği sızlayarak üzülüyordu. Teselli etmek için, yine o bahsi açtı. Hasanın ne iş gördüğünü, evlenirlerse nasıl geçineceklerini, mert bir erkeğin kadın parasile yaşamak istemiyeceğini söyledi.

Filiz, gözleri sabah başlıyan ve bütün gün süren rüyanın hayallerini bulmak ister gibi dalgın, annesini dinledi. Sonra omuzlarını hafifce silkerek :

— Onunla hiç birşey konuşmadık. Bu, tuhaf bir bağlılık anne. Sana gönlümü anlatamıyorum. Zaten ben de bunu, kendi kendime bile izah edemiyorum.

Sesi titriyor, gözlerinde damlalar belirmişti :

— Onu seviyorum anne...

Annesi yerinden kalkarak, ona yaklaştı. Genç kızın saçlarını okşadı :

— Üzülme yavrum. Senin tarafından sevilmek bir erkek için saadettir. İnşallah senin sevgine lâyık olmağa çalışır...

Filiz, içinden: «annem beni anladığımdan daha çok seviyor» diye düşündü. Biraz sükûnet bulmuştu.

Odasına gidip yatağına girince ; bütün günü tekrar yaşadı ve Hasanla herşeyi açık konuşmağı tasarladı. Kendi çocukluğunu, tahsil yıllarını, karşılaştığı zorlukları, yılmadan çarpışmaları, sonunda muvaffak olduğunu hatırlayınca, yüreğindeki sükûnet genişledi, ve bir örtü gibi üzüntülerini sardı.

Kulaklarına :

— İmkânsız !.. İmkânsız !..

Diye bağıran sesler kesilmişti. Yurtta işleri olduğu, sergi hazırlıklarının başladığı aklına geldi. Mesleğini, bu yüzden hayata korkusuzca baktığını düşünmek onu memnun ediyordu.

İçeride annesinin uyumadığını, odada dolaştığını duyuyordu. Caddeden geçen tramvayların çan sesleri, otomobillerin rüzgâr uğultusuna benziyen gürültüleri susuncaya kadar, Filiz uyuyamadı.

***

Filiz, yurda gidince, işinden başka hiç birşey düşünmeden çalıştı. Talebelerin hazırladığı tuvaletleri, elbiseleri, çamaşırları, çiçekleri, sepetleri, eldivenleri, çan-

ları gözden geçiriyordu. Yurdun geniş salonuna sergi için dekorlar yapılıyor, kontrplâkeler, yaldız kutuları, testereler, çiviler, çekiçler arasında, genç bir dekoratör, durmadan çalışıyordu.

Genç kızlar, odalarda, sergiye yetişecek son işleri, büyük bir gayretle bitirmeğe uğraşıyorlardı. Makine sesleri, çekiç, testere gürültülerine karışıyordu.

Talebe dağılıp, yurt binasını dolduran sesler dinince, Filiz, odasına girerek, sırtındaki çalışma gömleğini çıkardı, sokak elbisesini giydi. Elbisenin koyu mavi rengi ona çok yakışıyor, belindeki beyaz kemer, yine beyaz yakası, vücudunun ve yüzünün tazeliğini açığa çıkarıyord.

Aynanın içinde kendini seyrederek saçlarını tararken, kapı yavaşça aralandı. Hümeyranın başı uzandı :

— Gidiyor musun Filiz?

— Evet "Cadı„.

— Öyleyse beraber çıkalım.

Filiz, şapkasını, çantasını alarak odadan çıktı. Salon karmakarışıktı. Bazı köşelerde kontrplâkeden, önleri yaldızlı masalar yapılmıştı. Yaş boyalara, yaldızlara sürünmemek için dikkat ederek geçtiler, aşağı indiler.

Sokağa çıktıkları vakit Hümeyra, durarak Filizin yüzüne baktı :

— Şimdi nereye gidiyoruz biliyor musun?

Filiz, güldü :

— Evet. O kadar yorgunum ki...

— Maalesef dinlenemiyeceksin, çünkü eve değil, gezmeğe gidiyoruz...

— Benim haberim yok, yolculuk nereye?...

— Dün akşam, annem ve Feridle konuştuk. Bütün kış çalıştık, şimdi de günlerdenberi sergi hazırlığı diye çabalıyoruz. Biliyor musun küçükken « çalışmak, sonra oyun » diye bir şarkı söylerdik. Çalışmaktan sonra eğlence, insanların hakkı. Annem gezme komitesi reisliğini kabul etti. Bugün akşama kadar uğraştı. Bütün arkadaşlara haber gitti, annene de haber gönderecekti, gelmezse seni merak etmemesini söyletecek. Şimdi doğru bize gideceğiz, öyle sanıyorum ki, bizim gurup kapı önünde bizi beklemektedirler.

Ağır ağır yürüyorlardı. Hümeyra, sordu :

— Razı değil misin?

Filiz, bu teklife memnun olmuştu. Fakat bu eğlencenin Hasansız, keyfi olmayacağını biliyordu.

— Niçin susuyorsun? Gelmiyecek misin?..

Genç kız, düşüncelerini dağıtmak ister gibi, başını salladı :

— Yapılacak bazı işlerim vardı, onların yarına kalmasında bir mahzur var mı diye.

Hümeyra, onun sözünü kesti :

— Hiç düşünme! Yarın sana yardım ederim, beraber yaparız. Gidiyoruz değil mi?

Önlerinden, tepelerinde yıldızlar parlıyan dağlar, karanlıkta ışıldayan dereler geçip gidiyordu.

— Evet...

Adımlarını sıklaştırdılar. Hümeyraların evlerinin önünde, elleri paketli, çantalı bir kalabalık vardı.

Filiz, keskin bir bakışla, onları gözden geçirdi. Aralarında Hasan yoktu. Bunu Hümeyraya söyliyemiyor, söyliyemediği için, kendi kendine kızıyordu.

Biraz sonra arabalara binmişler, çantalar, paketler yerleştirilmiş, istasyona doğru gidiyorlardı.

Filiz, Hümeyranın annesi, ve onlara misafir gelen genç Rum kızı İren'le bir arsya düşmüştü.

Hümeyranın annesi, hoşsohbet, güler yüzlü bir kadındı. Durmadan anlatıyordu. Filiz, dudaklarında bir gülüşle onu dinliyor, fakat onun sözlerini duymayarak Hasanı düşünüyordu.

Onsuz gezmeğe gitmek yüreğine, sözünde durmayan, yahut birini aldatan insanların vicdan azabına benziyen bir sıkıntı veriyordu.

Trene binecekler, bir hafta evvel Hasanla gezdiği yerlere gideceklerdi. Bu gezinti daha başlamadan Filizi sıkmağa başlamıştı. Arabadan atlıyarak onlardan kaçmak isteklerini duyuyordu. Fakat hiçbir hareket yapamıyor, yalnız Hümeyranın annesini dinliyordu.

İstasyona geldikleri vakit; Hümeyranın kendisine bakarak gülümsediğini sezer gibi oldu. Genç kız, evlerinin kapısında araba beklerken, yukarı çıkarak mektep formasını değişmiş, üstü beyaz puvanlı lâcivert bir etek, mavi ipekli bir frenkgömleği giymiş, başına beyaz paralı kırmızı bir mendil bağlamıştı.

Onun gizli gülüşü, Filizi düşündürdü. Tren vaktine yirmi dakika vardı. Beklenti salonunda otururlarken; Filiz, Feridin ortalarda olmadığını gördü :

— Hümeyra, Ferit nerede?

Hümeyra, başını öbür yana çevirerek, çabuk kelimelerle söyledi:

— Bir arkadaşı varmış. Onu çağırmağa gitti!

Hümeyranın gülüşü, başını çevirerek lâf söyleyişi, Feridin ortadan kayboluşu; Filizin yüreğine küçük bir ümit ışığı yakmıştı.

Oya, Dinçle gülerek konuşuyor; Işın kardeşine birşeyler anlatıyor; İren, Hümeyranın kuzininin çocuğiyle dolaşıyordu.

Bir aralık Hümeyra ile kuzini salondan çıktılar. Biraz sonra Filiz de onları bulmak için arkalarından gitti. İstasyon büfesinde bira içerlerken yakaladı:

— Darıldım «Cadı», bana haber vermeden gizlice kaçmak. Sonra bira içmek...

— Seninle darılamayız. Buna imkân ve sebep yok. Fakat darılsan da barışacağına eminim. Çünkü... Çünkü...

Diyor, sözünü tamamlamıyordu. Garsona işaret ederek, bir bira daha ısmarladı. Dübleyi Filizin önüne sürerek:

— Darılma Mocum!

Dedi. Onun «Moca» adlı hususî bir lisanı vardı. Mo, gönülden geçen duygu ifadelerinin karşılığı idi. Ad verilemiyen, anlatılması güç hisler, bu kelimenin içine sığınarak, Hümeyranın dudaklarından çıkarlardı. Ve bu «Moca» bütün gurup arkadaşları arasına yayılmış, onu bilmiyen kalmamıştı.

Filiz, onun boynunu bükerek nazlı nazlı «Mocum» dediğini işitince, gülümsedi:

— Sana darılamam zaten...

Filiz, birasının son yudumunu da ilk yudum kadar zevkle içip, bardağı büfeye bırakırken; trenin birinci kampanası çaldı.

Hümeyra, telâşlandı:

— Nerede kaldı çocuklar?

Filize dönerek:

— Dışarı çıkalım, onları bekliyelim.

Dedi. Büfenin önündeki uzun koridoru geçerek, hole çıktıkları zaman; Filiz küçük bir çığlık atmaktan kendini alıkoyamadı. Garın mermer basamaklarında yükselen Feridin arkasında, Hasanı görmüştü. Her zamanki gibi, sıhhatlı, ve temizdi.

Hümeyra, Filize dönerek, güldü:

— Mocum, ben sana mahsus söylemeniştim. Ferit, Hasanı bulmasaydı, hiç bahsetmiyecekti bile. Nasıl «Cadı» nın sizi sevdiğini, düşündüğünü bir kere daha anladın ya?...

Filiz, onun elini parmakları arasında kuvvetle sıktı. Hasan, onlarla selâmlaştıktan sonra:

— Ne iyi ettiniz de bu gezintiyi ortaya attınız. Beni unutmadığınıza çok teşekkür ederim. Bilhassa Feride...

Dedi. Beraberce yürüyerek, bekleme salonuna girdiler.

Filizin yüzündeki manalar değişmişti. İçtiği bir duble bira, yanaklarını renklendirmiş, gözleri süzülmüştü.

Hümeyranın annesi, paketleri işaret ederek, ayağa kalktı:

— Haydi bakalım, delikanlılar, genç kızlar, şu paketleri yakalayın! Gidip kompartmana yerleşelim. Nerdeyse bizim tren kalkacak...

Biraz sonra vagona binerek, paketleri, çantaları rafların ağları içine yerleştirmişler, karşılıklı oturmuşlardı.

Hasan, Filizin yanındaydı. Genç kızın kulağına, yavaşça fısıldadı:

— Ferit beni çağırdığı vakit, henüz uyanmıştım. Sabah denizdeydim. Eve saat ikide geldim. Duş yaptım. Yemek yiyerek yatmıştım. Ferit senin de geleceğini söylemeseydi, hiç niyetim yoktu. Seni duyunca hemen giyinerek fırladım.

Filiz, onun sesinde, düz kelimelerle anlattığı sözlerde, kalbini sevinçle dolduran bir ahenk buluyor, onu dinlemekten, onun yanında olmaktan büyük bir zevk duyuyordu.

İkinci, üçüncü kampanadan sonra tren kalktı.. gardan çıkarak, bahçeler arasında ilerlemeğe başladı.

Filiz, Hasanın kahverengi gözlerinin sıcak bakışları altında, bütün üzüntülerinin eridiğini hissediyor, annesile konuştuğu sözleri manasız buluyordu. Filizin varlığından taşan ümit, sevgi ve heyecan, Hasanı sarıyordu. Ondan uzaklaştığı zamanların boşluğunu, onun yanında olunca, bir kat daha kuvvetle hissediyordu.

* * *

Yelkenli üç kayık, onları kıyının açıklarındaki küçük adacığa getirmişti. Sandalcılar son trene dönmek üzere gelip onları alacaklardı.

Sandallardan inerek, sahildeki keskin, sivri uçlü kayalıklara tırmandılar, bir düzlüğe çıktılar. İleride, kara teneke masaları, kaba hasır iskemlelerile bir kır gazinosu vardı.

Yerleşmek, masaları birleştirerek uzun bir sofra kurmak güç olmadı.

Hümeyranın annesi, mantosunu çıkarmış, becerikli bir ev kadını çevikliğile, yiyecekleri masaya sıralarken, kendine yardım etmek isteyen gençlere darılıyordu:

— Gidin, gezin çocuklar! Döndüğünüz zaman yemeğe otururursunuz!.

Deniz kıyısına yakın bir yere sofra kurulmuştu. Karşıda dağlar görünüyor, sular kıpırdısızdı. Adanın öbür ucunda kamp kuran bir aile, gramofon çalıyor, üstlerinde şortlar, beyaz pantsalonlar, mayolarla dansediyorlardı.

Hümeyra bağırdı:

— Haydi çocuklar, tur yapalım..

Onlar ayrılırlarken, annesi, arkalarından seslendi:

— Geç kalmayın, yemek yiyeceğiz..

Hümeyra güldü:

— Sanki Büyükadada tur yapacağız da, annem tenbih ediyor...

Kamp kuran ailenin önünden geçerek, yabanî taflanların iki yanına çit ördüğü daracık yola saptılar. Taflanlar bazan alçalıyor, bazı yerlerde başlarının üzerinde kavuşuyordu.

Önde Hümeyra ile Ferit, sırayla ile Işın kardeşi, Oya Dinç, en arkada Hasanla Filiz gidiyorlardı.

Açıklığın ılık havasına karşılık, tur yolu serin ve rutubetli idi. Bir kişinin zorlukla geçebileceği patikada, Filizle Hasan, biribirlerine sokularak yürüyorlardı. Etraflarındaki manzara....

(Arkası var)

La Dameaux Camèlias

— Başı 17 inci sayfada —

Hasta bir kadınım. Benden intikam alıyorsunuz. Bakın elimi tutun, ateşim var. Size yatağımdan kalkıp geldim. Yakında kederli bir kadından, intikam yerine çok asil şeyler alınacağını anlıyacaksınız. Evet, evet, söylemeyiniz. Beni çok seviyordunuz? Bunu konuşmıyalım. Güzel bir metresiniz var, onunla mesut olunuz. Ben de mi mesudum? Ah ben de mesut bir kadın siması var mı Armand, ıstırabımla eğlenmeyiniz. Ciddî bir zaruret, bir gün öğrenip te beni affedeceğiniz sebepler neticesi sizden ayrıldım.

Armand, onun ayağa kalkıp gitmek teşebbüsünü görünce kapıya dikildi:

— Hayır, gitmiyeceksin, hayır, herşeyi unutacağım, yine mesut olacağız! diye bağırdı. Marguerite şüphe ifade eden gözlerle ona baktı, sonra mantosunu ve şapkasını çıkarıp kanapeye attı:

— Sizin esiriniz, köpeğiniz değil miyim? İstediğiniz gibi kullanın, beni alın, sizinim! dedi. O gece ikisi de çılgın gibi seviştiler. Marguerite'in öpücükleri genç adamı deli ediyor ve mütemadiyen onu kolları arasında sıkıyor, öpüyor ve onu sevdiğini söylüyordu.

Sabahleyin La Dame aux Camélias ondan kaçar gibi çıkıp gitti. Genç adamın yeniden Paristen çıkıp bir arada yaşamak teklifini şiddetle reddetmişti.

Armand Duval saatlerce yatağının kenarında oturup onu düşündü. Yastıkta onun vücudunun şeklini görüyor ve kalbi heyecandan tıkanıyordu. Nihayet gidip onu apartmanında bulmağa, yalvarmağa, kollarının arasına almağa karar verdi.

Kapıyı ona hizmetçi Nanine açtı. Sanki onun gelmesini bekliyormuş gibi:

— Madam sizi kabul edemiyecek. Çünkü kont de N.... içeride, kimseyi içeriye bırakmamamı söyledi, dedi.

Genç adam sarhoş gibi evine döndü. Marguerite sanki onunla alay ediyordu. Saatlerce düşündükten sonra nihayet cüzdanından bir 500 franklık çıkardı.

Bir kâğıdın üzerine şu satırları yazarak zarfa koydu:

"Bu sabah o kadar erken gittiniz ki ücretinizi ödemeyi unuttum. İşte gecelik ücretinizi gönderiyorum!,,

Ve bunu uşağıyle derhal La Dame aux Camélias'ye gönderdi. Ertesi günü bir zarf içinde 500 frankla mektubunu bir adam kendisine getirdi ve dedi ki:

— Bunu bana madam istasyonda verdi. Kendisi şimdi İngiltereye hareket etti.

Artık Armand Duval'i Pariste tutacak birşey kalmamıştı. Derhal bir trene atladı ve Marsilyaya indi, oradan başka memleketlere geçti. Gezmek, gezmek, mütemadiyen gezerek kalbinin ıstırabını dindirmek istiyordu.

(Sonu gelecek sayıda)

No. 72 YARIM AY BİLMECE KUPONU No. 72

Bilmece No. 72

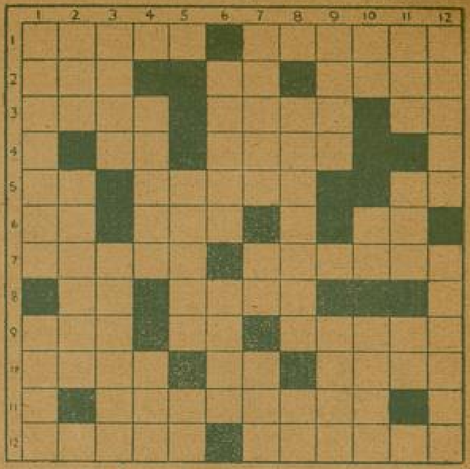

Okuyucularımız tarafından büyük bir alâka ile karşılanan yeni tarz bilmece sistemimize devam ediyoruz.

Buradaki boş hanelere dilediğiniz edat ve kelimeyi koymağa mezunsunuz! Yeter ki: soldan sağa ve yukarıdan aşağıya okundukları zaman, Türk dilinde bir karşılıkları bulunsun.

Bu bilmeceyi doğru çözenlere armağanlarımız :

Birinciye : Hereke mamulâtından yün yatak örtüsü; **ikinciye :** Beykoz fabrikası mamulâtından bir çift ayakkabı; **üçüncüye :** İki çift ipek kadın çorabı; **4 - 15 inciye :** Biriyantin, Traş Makinesi, Traş Bıçağı; **16 - 30 uncuya :** 75 kuruşluk bir kitap; **31 - 60 ıncıya :** 50 kuruşluk bir kitap; **61 - 100 üncüye :** Yirmi beş kuruşluk bir kitap.

70 inci sayımızda bilmeceyi güzel tertibe muvaffak olanlar arasından kur'a ile bir tanesini seçtik: İstanbul - Erenköy 2 nci Ortasakakta No. 26/1 de M. Ülkere düştü; aynen buraya dercediyoruz :

A	N	K	A	R	A	■	M	E	R	H	U	M
L	■	A	■	Ü	■	B	■	K	■	U	■	A
A	V	R	A	T	■	A	K	Ş	A	M	C	I
N	■	A	■	B	■	D	■	İ	■	A	■	D
Y	E	M	L	E	M	E	■	M	A	R	Ş	E
A	■	A	■	■	■	M	■	S	■	■	■	M
■	A	N	A	N	E	■	K	I	R	A	Z	■
M	■	■	■	A	■	A	■	■	■	Z	■	C
İ	T	H	A	M	■	T	E	R	S	A	N	E
K	■	A	■	U	■	I	■	İ	■	B	■	N
Y	A	S	A	S	I	Z	■	M	A	L	T	A
A	■	A	■	L	■	İ	■	E	■	A	■	Z
S	O	N	S	U	Z	■	İ	L	E	R	L	E

Bu bilmeceyi doğru çözenler arasında çekilen kurada kazananlar :

2,5 metre erkek paltoluk kumaş : Hopa İstikamet bakkaliye ticarethanesi sahibi Bay Halil Azer oğlu Çetin Azer.

4 metre fantazi kadın yünlü kumaş: İstanbul Suadiye caddesi Şaşkınbakkal mahallesi Bostan sokak 11 No.lı köşkte Sıdıka Altınçağ.

100kuruşluk kitap(ÇıkırıklarDurunca) Trabzon Lisesi 4 - E de 430 Orhan Karaali. Erzurum Lisesi 4 - A No. 411 Nihat Silâhdaroğlu. Balıkesir N. B. Öğretmen Okulu II - B No. 271 A. Kemal Asıltekin. Burdur Cumhuriyet caddesi No. 41 M. Tekşen. İstanbul Maltepe süel lisesi sınıf 10 kısım 6 No. 2933 Hasan Tunca. İstanbul Üsküdar Ahmediye caddesi No. 31 Seyfeddin Eresen. İstanbul Maltepe Piyade Atış Okulu R. Ertan. İstanbul Maltepe Piyade Atış Okulu Recep Alpan. İstanbul Kumkapı Orta Okulu 238 Mehmet Uluöz. İstanbul Teşvikiye caddesi 133 L. A. Civan. İstanbul Yüksek İktisat ve Ticaret Okulu No. 1933 Faruk Ertuğbay. İstanbul Galatasaray Lisesi II - C No. 1581 Mordohay. Ankara fen san'at umum müdürlüğü poligonda Eren Soydan. Ankara fen sanat Poligon Gd. Erb. Adil Andaş. Ankara Cebeci Cumhuriyet Başkanlığı Flormanik orkestrası Cemal Oğuztaş. Diyarıbakır Lisesi 4 - A No. 940 Fikri Batur. Konya Lise 4 - C No. 1021 İhsan Batu. Yozgat Sağlık Direktörü oğlu İlhan Geçer. İzmir Tecim Lisesi sınıf 4 - İ No. 294 Şükrü Yazıcıoğlu. İzmir ceza evinde 2 inci bölümde Mehmet Emin. İzmir manifaturacı İbrahim İnanç elile Fevzi Sezgin. Afyon Lisesi VI - E No. 493 Ferruh Turgay. Bodrum Ahmet Nafiz Nalbandoğl:. İstanbul Eyüp Yeniçeşme Ahmetçelebi sokak No. 16 Sabahattin Diken. İstanbul Kalamıştan No. 30 N. Tokgöz. İstanbul Fatih İstanbul caddesi No. 34 Muzaffer Çağan. İstanbul Kadıköy Rıhtım caddesi No. 140 Bay Hakkı mahtumu Yılmaz Gürcan. İstanbul Aksaray Yeşiltulumba sokak No. 11 M. Nazif Tansaç.

50kuruşluk kitap(EdebiyatMecmuası) Topkapı Maltepe süel lisesi sınıf 10 şube 5 No. 2925 Mustafa Tomay. İstanbul Bakırköy Ebuzziya caddesi No. 70 Ahter Doray. Erzurum Lise IV - A da No. 777 Niyazi Gökbelen. Erzurum Lise 4 - A No. 348 Osman Fuat Özkılıç. Samsun belediye evlenme me'muru kızı Maide Özalp. Balıkesir Saraçlar karşısında İ. Hakkı Varnalı elile İbrahim. Burdur Sakarya okulu öğretmeni H. Basın. Bursa Tarım Okulu son sınıf 326 Hüsnü Aksoy. Adana Erkek Öğretmen Okulu No. 693 Ulvi Tüzün. Adana Simsar Bay Hilmi muhasibi malûl tayyareci Enver Şenler. İzmir Kemalpaşa merkez ilkokul öğretmeni Suna. İzmir Karataş Ortaokul I - A No. 183 Rafet. İzmit Yenituran okulu öğretmeni Münime Özdoğan. İzmit Yenicuma Karabaş mahallesi No. 5 te S. Güven. Ankara Birinci Ortaokul sınıf 3/5 No. 569 Pektürk. Ankara Y. Z. E. No. 666 Naime Göksel. Samsun 23 Nisan ilkokulu sınıf 4 No. 54 Vedat. Lüleburgaz pancar fen memuru kardeşi Hikmet Tarımcı. Zonguldak Ortaokul 629 Güzin Kaan. Kütahya Lise sınıf 6 - B No. 10 Ali Aykut. İstanbul Hukuk Fakültesi 6227 Yücel Koseyegitoğlu. İstanbul Erenköy 2 inci Ortasokak No. 26/1 M. Ülker. İstanbul Piyade Atış Okulu yarsubay Kâmil Evren. İstanbul Haydarpaşa Lisesi No. 2082 Ali Ferhan Oğuzkan. İstanbul Piyade Atış Okulu N. N. Karakaya. İstanbul Bakırköy Sakızağacı Revnak sokak No. 3 Edvart Kürkçüoğlu.

25 kuruşluk kitap (Şemseddin Sami): İzmir Karataş kahvesinde Hasan Çokgezer. İstanbul Üsküdar Sultantepe Servilik caddesi No. 41 Sabahat Şecaattin. Eskişehir Hoşnudiye mahallesi Sükmen sokak No. 22 Zehra Esin.

Yazı direktörü: Emin Refik Uzman ● No. 71 ● 1 İkincikânun 1938 ● Basan: Resimli Ay Basımevi T. L. Ş.

ON SENE GENÇLEŞTİM

Bundan böyle ihtiyar vedonuk bir hal alan teni, temiz ve genç bir hale sokup beyazlaştırmak çok kolay bir iş. Sonunda fen, ten ve cildi iyice besleyen maddeyi de keşfedip ortaya çıkardı. Bu madde uğuşturularak tene sürülünce, mesamat tamamile açılıp serbest kalıyor. Çizgi ve buruşukluklar bertaraf oluyor, bazı cilde arız olan siyahımsı noktalar yokoluyor. Bu temizleyici ve besleyici madde yalnız: yeni "TOKALON„ kreminde vardır.

Bu maddede, harikulâde bir kuvet bulunduğu için, en çirkin yüzler bile za zaman da genç ve güzel bir hal alıyorlar

" TOKALON„ kreminin " Pembe „ renkli olanını gece yatmadan önce kullanınız. Uykunuzda derinizi tazelendirir. Sabahları ise " TOKALON „ kreminin "beyaz„ renkde olanını kullanınız. Tene bir beyazlık, bir serinlik verir.

Beyaz "TOKALON„ üzerine sürülen podra bütün gün kuvetini muhafaza eder. Teniniz, cildiniz nekadar fena olursa olsun "TOKALON„ kremini kullanmağa başladıktan sonra elde edeceğiniz neticeyi sevinçle karşılayacaksınız. „TOKALON ile hiç "ummadığınız bir netice elde edeceğinize eminolabilirsin iz.